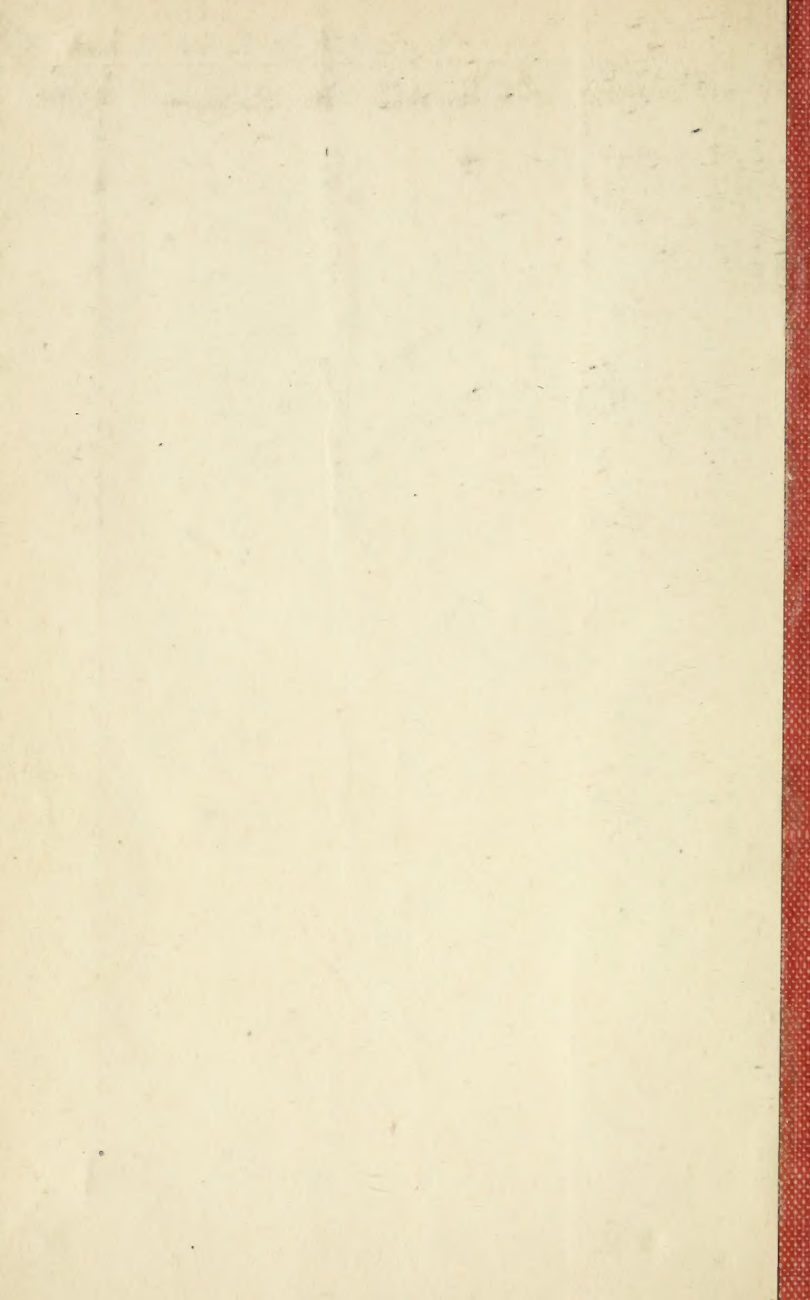

UNIV. OF
TORONTO
LIBRARY

PRICE 6^d. NET.

THE
HUNDRED
BEST POEMS
(LYRICAL)

in the
Latin
Language

GLASGOW,
GOWANS & GRAY LTD

LONDON.
BRIMLEY JOHNSON & INCE, LTD

1905

THE HUNDRED BEST POEMS

(LYRICAL)

IN THE LATIN LANGUAGE

First Edition, Oct., 1905. Reprinted (with corrections on pp. xviii and 96), May, 1906.

LC
1153h

THE
HUNDRED BEST POEMS

(LYRICAL)

IN THE LATIN LANGUAGE

Selected by
J. W. MACKAIL, M.A., LL.D.

Professor of Poetry in the University of Oxford

83734
24/9/07

GOWANS & GRAY, LTD.
35 LEICESTER SQUARE, LONDON, W.C.
58 CADOGAN STREET, GLASGOW.

1906

PREFACE.

A SELECTION of the hundred best Latin Lyrics is a book the contents of which must vary largely, not only according to individual taste, but according to the limits within which the poems are chosen, and the range which the term lyrical poetry is taken to cover. It will be sufficient here to explain in a few words the choice made in the following pages.

The pieces have been taken wholly from ancient or classical Latin. The mediæval lyrics, though written at a time when Latin was still a living language, are thus excluded, together with many others by authors of the earlier and later Renaissance whose work is as genuine and as beautiful as that of the classical decadence. But the classical period has been extended to admit a few examples of poems which really belong to the beginning of the

Middle Ages. The scope of the selection excludes the whole body of Christian poetry which begins with the hymns of St. Ambrose. But one piece by Prudentius is included, interesting both from its own simple grace, and as being, perhaps, the only passage in that copious author's work written without any express religious allusion, and in the ancient classical manner. The African school of the fourth century which did so much to transform the ancient language is represented by Tiberianus, and probably by the unknown writer of the *Eve of St. Venus*. Some of the lyrics from Boethius' *Consolation of Philosophy* find a natural place among the products of a literary culture which remained an inheritance of the Anician house long after it had died out of the surrounding world.

It has been the fate of Latin lyric poetry to be represented to modern times, broadly speaking, by the work of only two poets, Catullus and Horace. Any lyric anthology must draw upon them for its main contents; and, indeed, it might be plausibly argued that "The Hundred Best Lyrical Poems" would rule out any work but theirs, for there is a

sense in which all their poems would have to be included before room were made for those of others. Even in a more widely representative selection, it will surprise no one to find that Horace contributes half of the hundred poems, and Catullus, from his slenderer volume, half of the remainder. The definition of a lyric may reasonably be extended to cover the passages taken from Virgil's *Eclogues*, in which the idyllic manner rises to a higher tension and possesses at least one of the notes of the lyric proper. The same claim may be made for the beautiful piece by Statius, in which he perhaps came nearer his master's touch than he did in his scholarly and rather tedious epics. Similarly, the little elegiac pieces given from Seneca, Petronius, Claudian, and Pentadius, though under a strict classification they would count as epigrams, have, like many of the Greek epigrams in the *Anthology*, something of a lyrical quality.

A word may be added as regards text and spelling. The text is founded chiefly on that of the standard modern editions, for deviations from which the Editor must be held responsible. In

the case of the *Pervigilium Veneris* a wholly rearranged and largely altered text has been printed. As this is not a critical edition, it does not indicate readings which are restorations or conjectures. Scholars will not require any such indications, and to ordinary readers they would be a mere incumbrance.

There is as yet no universally recognised system of Latin spelling. That adopted here is meant to combine as much as possible of the three standards, authority, uniformity, and convenience. These standards are often conflicting. From one age to another the recognised system of spelling did not remain uniform, and even at the best period, there was much variety of individual choice or caprice. A working compromise is all that can be arrived at for general use.

One point in spelling is, however, so prominent as to demand a special note. In the titles, the names of authors in the genitive case are printed *Vergilii, Statii, Prudentii*, not *Vergili, Stati, Prudenti*. There is, of course, no doubt that *Vergili* and *Horati* were the forms ordinarily used in the best

period. It is equally certain that the form in *-ii* almost wholly replaced that in *-i* during the first century of the Empire. At the risk, as he tells me, of being affectedly archaic, the accomplished Editor of the new *Corpus Poetarum Latinorum* determined, in the interest of a uniform and settled practice, to print the earlier form throughout. At the risk of being old-fashioned, I have, in the same interest, chosen the later. But it may be observed, in support of this choice, that the remarkable researches of Professor Zielinski seem to prove that, even in the Ciceronian age and in Cicero's own practice, both spellings were well established.

J. W. M.

INDEX CARMINUM.

DE AMORE

1. Catulli, *Carm.* v.
2. Catulli, *Carm.* li.
3. Catulli, *Carm.* lxii.
4. Catulli, *Carm.* lxxxvii.
5. Catulli, *Carm.* vii.
6. Catulli, *Carm.* xcii.
7. Catulli, *Carm.* cix.
8. Petronii, in *Anth. Lat.* xcix.
9. Horatii, *Od.* I. v.
10. Catulli, *Carm.* lxx.
11. Pentadii, in *Anth. Lat.* ccccxxv.
12. Horatii, *Od.* II. viii.
13. Vergilii, *Bucol.* viii., vv. 17-61.
14. Catulli, *Carm.* lxxii.
15. Catulli, *Carm.* lxxxv.
16. Catulli, *Carm.* lxxiii.
17. Catulli, *Carm.* lxxv.
18. Catulli, *Carm.* xi.
19. Catulli, *Carm.* lxxvi.
20. Vergilii, *Bucol.* viii., vv. 64-109.
21. Vergilii, *Bucol.* x., vv. 9-69.
22. Horatii, *Od.* IV. xi.

DE TERMINO AMORIS.

23. Horatii, *Od.* III. xxvi.
 24. Prudentii, *Cathem.*, *Praef.*, vv. 1-27.
 25. Vergilii, *Bucol.* II., vv. 6-72.

DE CONUBIO.

26. Catulli, *Carm.* lxiv., vv. 323-381.
 27. Catulli, *Carm.* lxi., *omissis* vv. 111-155.

DE RELIGIONE.

28. Horatii, *Od.* III. xxii.
 29. Horatii, *Od.* I. xxx.
 30. Incerti Auctoris, *Pervigilium Veneris.*
 31. Vergilii, *Bucol.* IV., vv. 4-63.
 32. Catulli, *Carm.* xxxiv.
 33. Horatii, *Od.* I. xxxi.
 34. Horatii, *Carmen seculare.*

DE REPUBLICA.

35. Horatii, *Od.* II. i.
 36. Horatii, *Od.* II. xv.
 37. Horatii, *Od.* III. ii.
 38. Horatii, *Od.* III. iii.
 39. Horatii, *Od.* III. v.
 40. Horatii, *Od.* IV. iv.

DE PROVIDENTIA.

41. Boethii, *De consolatione philosophiae*, I. v.
 42. Horatii, *Od.* III. xxiii.
 43. Boethii, *De consolatione philosophiae*, III. ix.

DE VITA RUSTICA.

44. Senecae, *Herc. Fur.*, vv. 125-158.
 45. Horatii, *Od.* III. viii.
 46. Horatii, *Od.* III. xxviii.
 47. Horatii, *Od.* I. xx.
 48. Horatii, *Od.* III. xiii.
 49. Horatii, *Od.* I. xvii.
 50. Incerti Auctoris (pseudo-Vergilii) *Priap.* ii.,
 vv. 1-17.
 51. Horatii, *Od.* III. xviii.
 52. Incerti Auctoris (pseudo-Vergilii) *Priap.* iii.
 53. Horatii, *Od.* III. xxi.
 54. Horatii, *Od.* I., xxii.
 55. Tiberiani, *Fragm.* i.
 56. Vergilii, *Bucol.* V., vv. 20-44.
 57. Claudiani, *De sene Veronensi.*
 58. Horatii, *Od.* I. xxxviii.
 59. Horatii, *Od.* II. xi.

DE PEREGRINATIONE.

60. Catulli, *Carm.* xlvi.
 61. Horatii, *Od.* IV. xii.

62. Incerti Auctoris, *Celeuma*.

63. Horatii, *Od.* III. xxvii.

DE IOCIS.

64. Horatii, *Od.* I. xxiii.

65. Horatii, *Od.* III. vii.

66. Horatii, *Od.* III. ix.

67. Catulli, *Carm.* xvii.

68. Horatii, *Od.* II. iv

DE DESIDERIO.

69. Catulli, *Carm.* iv.

70. Horatii, *Od.* I. iv.

71. Horatii, *Od.* IV. vii.

72. Horatii, *Od.* II. ix.

73. Horatii, *Od.* II. iii.

74. Horatii, *Od.* I. xxiv.

75. Catulli, *Carm.* lxxv.

76. Catulli, *Carm.* iii.

77. Statii, *Silv.* V. iv.

78. Catulli, *Carm.* xxxi.

79. Senecae, *Troas*, vv. 372-382, 389-402, 405-409.

80. Catulli, *Carm.* ci.

DE ITINERIBUS.

81. Horatii, *Od.* I. iii.

82. Senecae, *Medea*, vv. 301-320, 329-339, 364-379.

83. Horatii, *Od.* I. vii

DE VITA DIRIGENDA.

84. Horatii, *Od.* I. ix.
 85. Horatii, *Od.* III. xvii.
 86. Boethii, *De consolatione philosophiae*, III. xii.,
 vv. 1-9, 14-28, 40-58.
 87. Horatii, *Od.* I. xi.
 88. Horatii, *Od.* II. xii.
 - 89. Senecae, *Thyestes*, vv. 345-353, 366-369,
 392-404.

DE MORTALITATE.

90. Horatii, *Od.* II. vi.
 91. Horatii, *Od.* II. xiii.
 92. Horatii, *Od.* II. x.
 93. Horatii, *Od.* II. xiv.
 94. Horatii, *Od.* II. xvi.

DE SORTE HUMANA.

95. Horatii, *Od.* IV. ix.
 96. Boethii, *De consolatione philosophiae*, II. iii.
 97. Horatii, *Od.* III. i.
 98. Horatii, *Od.* III. xxix.

DE SUMMA RERUM.

99. Boethii, *De consolatione philosophiae*, II. viii.
 - 100. Senecae, *De qualitate temporis*.

INDEX POETARUM.

ANONYMI.

	PAGINA
<i>Celeuma</i> , - - - - -	68
<i>Ego haec, ego arte</i> , - - - - -	59
<i>Hunc ego, o iuvenes</i> , - - - - -	60
<i>Pervigilium Veneris</i> , - - - - -	30

BOETHII.

<i>De consolatione philosophiae</i> , I. v., -	51
<i>De consolatione philosophiae</i> , II. iii.,	100
<i>De consolatione philosophiae</i> , II. viii.,	104
<i>De consolatione philosophiae</i> , III. ix.,	53
<i>De consolatione philosophiae</i> , III. xii.,	89

CATULLI.

<i>Carm. iii.</i> , - - - - -	81
<i>Carm. iv.</i> , - - - - -	75
<i>Carm. v.</i> , - - - - -	1
<i>Carm. vii.</i> , - - - - -	5
<i>Carm. xi.</i> , - - - - -	11
<i>Carm. xvii.</i> , - - - - -	73
<i>Carm. xxxi.</i> , - - - - -	82
<i>Carm. xxxiv.</i> , - - - - -	37
<i>Carm. xlvi.</i> , - - - - -	66

CATULLI.

PAGINA

<i>Carm.</i> li.,	-	-	-	-	-	1
<i>Carm.</i> lxi., <i>omissis</i> vv. 111-155,	-	-	-	-	-	23
<i>Carm.</i> lxii., vv. 48-56,	-	-	-	-	-	2
<i>Carm.</i> lxiv., vv. 323-381,	-	-	-	-	-	21
<i>Carm.</i> lxx.,	-	-	-	-	-	80
<i>Carm.</i> lxx.,	-	-	-	-	-	7
<i>Carm.</i> lxxii.,	-	-	-	-	-	10
<i>Carm.</i> lxxiii.,	-	-	-	-	-	10
<i>Carm.</i> lxxv.,	-	-	-	-	-	10
<i>Carm.</i> lxxvi.,	-	-	-	-	-	11
<i>Carm.</i> lxxxv.,	-	-	-	-	-	10
<i>Carm.</i> lxxxvii.,	-	-	-	-	-	4
<i>Carm.</i> xcii.,	-	-	-	-	-	5
<i>Carm.</i> ci.,	-	-	-	-	-	83
<i>Carm.</i> cix.,	-	-	-	-	-	5

CLAUDIANI.

<i>De sene Veronensi,</i>	-	-	-	-	-	64
---------------------------	---	---	---	---	---	----

HORATII.

<i>Od.</i> I. iii.,	-	-	-	-	-	84
<i>Od.</i> I. iv.,	-	-	-	-	-	76
<i>Od.</i> I. v.,	-	-	-	-	-	6
<i>Od.</i> I. vii.,	-	-	-	-	-	86
<i>Od.</i> I. ix.,	-	-	-	-	-	88
<i>Od.</i> I. xi.,	-	-	-	-	-	90
<i>Od.</i> I. xvii.,	-	-	-	-	-	58

HORATII.

	PAGINA
<i>Od.</i> I. xx., - - - - -	57
<i>Od.</i> I. xxii., - - - - -	62
<i>Od.</i> I. xxiii., - - - - -	71
<i>Od.</i> I. xxiv., - - - - -	79
<i>Od.</i> I. xxx., - - - - -	30
<i>Od.</i> I. xxxi., - - - - -	38
<i>Od.</i> I. xxxviii., - - - - -	65
<i>Od.</i> II. i., - - - - -	41
<i>Od.</i> II. iii., - - - - -	78
<i>Od.</i> II. iv., - - - - -	74
<i>Od.</i> II. vi., - - - - -	93
<i>Od.</i> II. viii., - - - - -	7
<i>Od.</i> II. ix., - - - - -	77
<i>Od.</i> II. x., - - - - -	95
<i>Od.</i> II. xi., - - - - -	65
<i>Od.</i> II. xii., - - - - -	91
<i>Od.</i> II. xiii., - - - - -	94
<i>Od.</i> II., xiv., - - - - -	96
<i>Od.</i> II. xv., - - - - -	43
<i>Od.</i> II. xvi., - - - - -	97
<i>Od.</i> III. i., - - - - -	100
<i>Od.</i> III. ii., - - - - -	43
<i>Od.</i> III. iii., - - - - -	44
<i>Od.</i> III. v., - - - - -	47
<i>Od.</i> III. vii. - - - - -	71
<i>Od.</i> III. viii., - - - - -	55

HORATII.

PAGINA

<i>Od.</i> III. ix.,	-	-	-	-	-	72
<i>Od.</i> III. xiii.,	-	-	-	-	-	57
<i>Od.</i> III. xvii.,	-	-	-	-	-	88
<i>Od.</i> III. xviii.,	-	-	-	-	-	60
<i>Od.</i> III. xxi.,	-	-	-	-	-	61
<i>Od.</i> III. xxii.,	-	-	-	-	-	30
<i>Od.</i> III. xxiii.,	-	-	-	-	-	52
<i>Od.</i> III. xxvi.,	-	-	-	-	-	17
<i>Od.</i> III. xxvii.,	-	-	-	-	-	68
<i>Od.</i> III. xxviii.,	-	-	-	-	-	56
<i>Od.</i> III. xxix.,	-	-	-	-	-	102
<i>Od.</i> IV. iv.,	-	-	-	-	-	48
<i>Od.</i> IV. vii.,	-	-	-	-	-	76
<i>Od.</i> IV. ix.,	-	-	-	-	-	98
<i>Od.</i> IV. xi.,	-	-	-	-	-	16
<i>Od.</i> IV. xii.,	-	-	-	-	-	67
<i>Carmen Seculare,</i>	-	-	-	-	-	39

PENTADII.

<i>Crede ratem ventis,</i>	-	.	-	-	-	7
----------------------------	---	---	---	---	---	---

PETRONII.

<i>Lecto compositus,</i>	..	-	-	-	-	6
--------------------------	----	---	---	---	---	---

PRUDENTII.

<i>Cathemerinon, Praef.,</i> vv. 1-27,	-	-	-	-	-	17
--	---	---	---	---	---	----

SENECAE.

PAGINA

<i>Herc. Fur.</i> , vv. 125-158, - - -	54
<i>Medea</i> , vv. 301-320, 329-339, 364-379,	85
<i>Thyestes</i> , vv. 345-353, 363-369, 392-404,	92
<i>Troas</i> , vv. 372-382, 398-402, 405-409,	82
<i>Omnia tempus edax</i> , - - -	105

STATII.

<i>Silv.</i> V. iv., - - - -	81
------------------------------	----

TIBERIANI.

<i>Amnis ibat inter arva</i> , - - -	63
--------------------------------------	----

VERGILII.

<i>Bucol.</i> II. vv. 6-72, - - -	18
<i>Bucol.</i> IV. vv. 4-63, - - -	35
<i>Bucol.</i> V. vv. 20-44, - - -	63
<i>Bucol.</i> VIII. vv. 17-61, - - -	8
<i>Bucol.</i> VIII. vv. 64-109, - - -	12
<i>Bucol.</i> X. vv. 9-69, - - -	14

CENTUM CARMINA.

1. CATULLI.

VIVAMUS, mea Lesbia, atque amemus,
rumoresque senum severiorum
omnes unius aestimemus assis.
soles occidere et redire possunt :
nobis cum semel occidit brevis lux,
nox est perpetua una dormienda.
da mi basia mille, deinde centum,
dein mille altera, dein secunda centum,
deinde usque altera mille, deinde centum.
dein, cum milia multa fecerimus,
conturbabimus illa, ne sciamus,
aut nequis malus invidere possit,
cum tantum sciat esse basiorum.

2. EIUSDEM.

ILLE mi par esse deo videtur,
ille, si fas est, superare divos,
qui sedens adversus identidem te
spectat et audit
dulce ridentem, misero quod omnis
eripit sensus mihi : nam simul te,
Lesbia, aspexi, nihil est super mi
vocis in ore.

DE AMORE.

lingua sed torpet, tenuis sub artus
flamma demanat, sonitu suopte
tintinant aures geminae, teguntur
lumina nocte.

otium, Catulle, tibi molestumst :
otio exultas nimiumque gestis.
otium et reges prius et beatas
perdidit urbes.

3.

EIUSDEM.

VESPER adest, iuvenes, consurgite : Vesper Olympo
expectata diu vix tandem lumina tollit.

surgere iam tempus, iam pinguis linquere mensas ;
iam veniet virgo, iam dicetur Hymenaeus.

Hymen o Hymenae, Hymen ades o Hymenae !

Cernitis, innuptae, iuvenes ? consurgite contra :

nimirum Oetaeos ostendit noctifer ignes.

sic certest ; viden ut perniciousiter exsiluere ?

non temere exsiluere ; canent quod visere par est.

Hymen o Hymenae, Hymen ades o Hymenae !

Non facilis nobis, aequales, palma parast ;

adspicite, innuptae secum ut meditata requirunt.

non frustra meditantur, habent memorabile quod sit,

nec mirum, penitus quae tota mente laborant.

nos alio mentes, alio divisimus aures :

iure igitur vincemur ; amat victoria curam.

quare nunc animos saltem convertite vestros ;

dicere iam incipient, iam respondere decebit.

Hymen o Hymenae, Hymen ades o Hymenae.

DE AMORE.

Hespere, qui caelo fertur crudelior ignis?
qui natam possis complexu avellere matris,
complexum matris retinentem avellere natam,
et iuveni ardenti castam donare puellam.
quid faciunt hostes capta crudelius urbe?

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

Hespere, qui caelo lucet iucundior ignis?
qui desponsa tua firmes conubia flamma,
quae pepigere viri, pepigerunt ante parentes
nec iunxere prius quam se tuos extulit ardor.
quid datur a divi felici optatius hora?

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

Hesperus e nobis, aequales, abstulit unam

* *

namque tuo adventu vigilat custodia semper.
nocte latent fures, quos idem saepe revertens,
Hespere, mutato comprehendis nomine Eous.

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

* *

at lubet innuptis ficto te carpere questu.
quid tum, si carpunt, tacita, a, quem mente requirunt?

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

Ut flos in saeptis secretus nascitur hortis,
ignotus pecori, nullo convolsus aratro,
quem mulcent aerae, firmat sol, educat imber

. . . . .
multi illum pueri, multae optavere puellae:
idem cum tenui carptus defloruit ungui,
nulli illum pueri, nullae optavere puellae:

DE AMORE.

sic virgo, dum intacta manet, dum cara suis est ;
cum castum amisit polluto corpore florem,
nec pueris iucunda manet nec cara puellis.

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae !

Ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo
numquam se extollit, numquam mitem educat uvam,
sed tenerum prono deflectens pondere corpus
iam iam contingit summum radice flagellum ;
hanc nulli agricolae, nulli, a, coluere iuveni :
at si forte eademst ulmo coniuncta marito,
multi illam agricolae, multi coluere iuveni :
sic virgo, dum intacta manet, dum inculta senescit ;
cum par conubium maturo tempore adeptast,
cara viro magis et minus est invisata parenti.

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae !

At nec tu pugna cum tali coniuge, virgo.
non aequomst pugnare, pater quom tradidit ipse,
ipse pater cum matre, quibus parere necessest.
virginitas non tota tuast, ex parte parentumst ;
tertia pars patrist, pars est data tertia matri,
tertia sola tuast : noli pugnare duobus,
qui genero sua iura simul cum dote dederunt.

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae !

4.

EIUSDEM.

NULLA potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me Lesbia amata mea es.
nulla fides ullo fuit unquam foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta meast.

DE AMORE.

5.

EIUSDEM.

QUAERIS, quot mihi basiationes
tuae, Lesbia, sint satis superque.
quam magnus numerus Libyssae harenae
lasarpiciferis iacet Cyrenis,
oraclum Iovis inter aestuosi
et Batti veteris sacrum sepulcrum,
aut quam sidera multa, cum tacet nox,
furtivos hominum vident amores,
tam te basia multa basiare
vesano satis et super Catullost,
quae nec pernumerare curiosi
possint nec mala fascinare lingua.

6.

EIUSDEM.

LESBIA mi dicit semper male nec tacet unquam
de me : Lesbia me dispeream nisi amat.
quo signo ? quia sunt totidem mea : deprecor illam
adsidue, verum dispeream nisi amo.

7.

EIUSDEM.

IUCUNDUM, mea vita, mihi proponis amorem
hunc nostrum inter nos perpetuomque fore.
di magni, facite ut vere promittere possit,
atque id sincere dicat et ex animo,
ut liceat nobis tota perducere vita
aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

DE AMORE.

8.

PETRONII.

LECTO compositus vix prima silentia noctis
carpebam et somno lumina victa dabam :
cum me saevus Amor prensat sursumque capillis
excitat et lacerum pervigilare iubet.
'tu famulus meus,' inquit, 'ames cum mille puellas,
solus, io, solus, dure, iacere potes ?'
exsilio et pedibus nudis tunicaque soluta
omne iter incipio, nullum iter expedio.
nunc propero, nunc ire piget, rursumque redire
poenitet et pudor est stare via media.
ecce tacent voces hominum strepitusque viarum
et volucrum cantus turbaque fida canum :
solus ego ex cunctis paveo somnumque torumque
et sequor imperium, magne Cupido, tuum.

9.

HORATII.

QUIS multa gracilis te puer in rosa
perfusus liquidis urget odoribus
grato, Pyrrha, sub antro ?
cui flavam religas comam,
simplex munditiis ? heu quotiens fidem
mutatosque deos flebit et aspera
nigris aequora ventis
emirabitur insolens,
qui nunc te fruitur credulus aurea,
qui semper vacuum, semper amabilem
sperat, nescius aurae
fallacis. miseri, quibus

DE AMORE.

intemptata nites. me tabula sacer
votiva paries indicat uvida
suspendisse potenti
vestimenta maris deo.

10.

CATULLI.

NULLI se dicit mulier mea nubere malle
quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
dicit : sed mulier cupido quod dicit amanti,
in vento et rapida scribere oportet aqua.

11.

PENTADII.

CREDE ratem ventis, animum ne crede puellis;
namque est feminea tutior unda fide.
femina nulla bona est, vel, si bona contigit una,
nescio quo fato est res mala facta bona.

12.

HORATII.

ULLA si iuris tibi perierati
poena, Barine, nocuisset umquam,
dente si nigro fieres vel uno
turpior ungui,
crederem : sed tu simul obligasti
perfidum votis caput, enitescis
pulcrior multo iuvenumque prodis
publica cura.
expedit matris cineres opertos
fallere et toto taciturna noctis

DE AMORE.

signa cum caelo gelidaque divos
morte carentis.
ridet hoc, inquam, Venus ipsa, rident
simplices Nymphae, ferus et Cupido
semper ardentis acuens sagittas
cote cruenta.
adde quod pubes tibi **cre**scit omnis,
servitus crescit nova, nec priores
impiae tectum dominae relinunt
saepe minati.
te suis matres metuunt iuencis,
te senes parci miseraeque nuper
virgines nuptae, tua ne retardet
aura maritos.

13.

VERGILII.

NASCERE, praeque diem veniens age, Lucifer, alnum,
coniugis indigno Nysae deceptus amore
dum queror, et divos, quamquam nil testibus illis
profeci, extrema moriens tamen adloquor hora.

incipi Maenaios mecum, mea tibia, versus.

Maenalus argutumque nemus pinosque loquentis
semper habet; semper pastorum ille audit amores,
Panaque qui primus calamos non passus inertis.

incipi Maenaios mecum, mea tibia, versus.

Mopso Nysa datur: quid non speremus amantes?
iungentur iam grypes equis, aevoque sequenti
cum canibus timidi venient ad pocula dammae.

Mopse, novas incide faces: tibi ducitur uxor;
sparge, marite, nuces: tibi deserit Hesperus Oetam.

DE AMORE.

incipi Maenaios mecum, mea tibia, versus.

o digno coniuncta viro, dum despicias omnis,
dumque tibi est odio mea fistula dumque capellae
hirsutumque supercilium promissaque barba,
nec curare deum credis mortalia quemquam!

incipi Maenaios mecum, mea tibia, versus.

saepibus in nostris parvam te roscida mala
(dux ego vester eram) vidi cum matre legentem.
alter ab undecimo tum me iam acceperat annus;
iam fragilis poteram ab terra contingere ramos.
ut vidi, ut perii! ut me malus abstulit error!

incipi Maenaios mecum, mea tibia, versus.

nunc scio, quid sit Amor; duris in cotibus illum
aut Tmaros, aut Rhodope, aut extremi Garamantes,
nec generis nostri puerum nec sanguinis edunt.

incipi Maenaios mecum, mea tibia, versus.

saevus Amor docuit natorum sanguine matrem
commaculare manus; crudelis tu quoque, mater;
crudelis mater magis, an puer improbus ille?
improbus ille puer; crudelis tu quoque, mater.

incipi Maenaios mecum, mea tibia, versus.

nunc et ovis ultro fugiat lupus, aurea durae
mala ferant quercus, narcisso floreat alnus,
pinguia corticibus sudent electra myricae,
certent et cygnis ululae, sit Tityrus Orpheus,
Orpheus in silvis, inter delphinas Arion.

incipi Maenaios mecum, mea tibia, versus.

omnia vel medium fiant mare. vivite, silvae:
praeceps aeri specula de montis in undas
deferar; extremum hoc munus morientis habeto.

desine Maenaios, iam desine, tibia, versus

DE AMORE.

14. CATULLI.

DICEBAS quondam solum te nosse Catullum,
Lesbia, nec prae me velle tenere Iovem.
dilexi tum te non tantum ut volgus amicam,
sed pater ut gnatos diligit et generos.
nunc te cognovi : quare etsi inpensius uror,
multo mi tamen es vilior et levior.
'qui potis est' ? inquis. quia amantem iniuria talis
cogit amare magis sed bene velle minus.

15. EIUSDEM.

ODI et amo. quare id faciam, fortasse requiris.
nescio, sed fieri sentio et excrucior.

16. EIUSDEM.

DESINE de quoquam quicquam bene velle mereri
aut aliquem fieri posse putare pium.
omnia sunt ingrata, nihil fecisse benigne ;
immo taedet obestque et magis atque magis :
ut mihi, quem nemo gravius nec acerbius urget,
quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit

17. EIUSDEM.

HUC est mens deducta tua, mea Lesbia, culpa,
atque ita se officio perdidit ipsa suo,
ut iam nec bene velle queat tibi, si optima fias,
nec desistere amare, omnia si facias.

DE AMORE.

18.

EIUSDEM.

FURI et Aureli, comites Catulli,
sive in extremos penetrabit Indos,
litus ut longe resonante Eoa
    tunditur unda,
sive in Hyrcanos Arabasve molles,
seu Sagas sagittiferosve Parthos,
sive quae septemgeminus colorat
    aequora Nilus,
sive trans altas gradietur Alpes,
Caesaris visens monumenta magni,
Gallicum Rhenum, horribile aequor ulti-
    mosque Britannos,
omnia haec, quaecumque feret voluntas
caelitum, temptare simul parati,
pauca nuntiate meae puella
    non bona dicta:
cum suis vivat valeatque moechis,
quos simul complexa tenet trecentos,
nullum amans vere, sed identidem omnium
    ilia rumpens:
nec meum respectet, ut ante, amorem,
qui illius culpa cecidit velut prati
ultimi flos, praetereunte postquam
    tactus aratrost.

19.

EIUSDEM.

SIQUA recordanti benefacta priora voluptas
est homini, cum se cogitat esse pium
nec sanctum violasse fidem nec foedere in ullo
divom ad fallendos numine abusum homines,

DE AMORE.

multa parata manent in longa aetate, Catulle,
ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
nam quaecumque homines bene cuiquam aut dicere possunt
aut facere, haec a te dictaque factaque sunt ;
omniaque ingratae perierunt credita menti.
quare cur tu te iam amplius excrucies ?
quin tu animum offirmas atque istinc teque reducis
et dis invitis desinis esse miser.
'difficilest longum subito deponere amorem.'
difficilest, verum hoc qua lubet efficias.
una salus haec est, hoc est tibi pervincendum :
hoc facias, sive id non pote sive pote.
o di, si vestrumst misereri, aut si quibus umquam
extremam iam ipsa in morte tulistis opem,
me miserum aspicate et, si vitam puriter egi,
eripite hanc pestem perniciemque mihi.
heu, mihi surrepens imos ut torpor in artus
expulit ex omni pectore laetitas.
non iam illud quaero, contra me ut diligat illa,
aut, quod non potis est, esse pudica velit :
ipse valere opto et taetrum hunc deponere morbum.
o di, reddite mi hoc pro pietate mea.

20.

VERGILII.

EFFER aquam et molli cinge haec altaria vitta
verbenasque adole pinguis et mascula tura :
coniugis ut magicis sanos avertere sacris
experiar sensus ; nihil hic nisi carmina desunt.
ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.
carmina vel caelo possunt deducere Lunam ;

DE AMORE.

carminibus Circe socios mutavit Ulixi ;
frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.
terna tibi haec primum triplici diversa colore
licia circumdo, terque haec altaria circum
effigiem duco ; numero deus impare gaudet.

ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.
necte tribus nodis ternos, Amarylli, colores ;
necte, Amarylli, modo, et, 'Veneris,' die, 'vincula necto.'

ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.
limus ut hic durescit et haec ut cera liquescit
uno eodemque igni, sic nostro Daphnis amore.
sparge molam, et fragilis incende bitumine laurus.

Daphnis me malus urit, ego hanc in Daphnide laurum.

ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.
talis amor Daphnim, qualis cum fessa iuvenum
per nemora atque altos quaerendo bucula lucos
propter aquae rivum viridi procumbit in ulva
perdita, nec serae meminit decedere nocti,
talis amor teneat, nec sit mihi cura mederi.

ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.
has olim exuvias mihi perfidus ille reliquit,
pignora cara sui ; quae nunc ego limine in ipso,
terra, tibi mando ; debent haec pignora Daphnim.

ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.
has herbas atque haec Ponto mihi lecta venena
ipse dedit Moeris ; nascuntur plurima Ponto.
his ego saepe lupum fieri et se condere silvis
Moerim, saepe animas imis excire sepulcris
atque satas alio vidi traducere messis.

ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.
fer cineres, Amaryllii, foras, rivoque fluenti
transque caput iace ; nec respexeris. his ego Daphnim

DE AMORE.

adgrediar ; nihil ille deos, nil carmina curat.

ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.
aspice corripuit tremulis altaria flammis
sponte sua, dum ferre moror, cinis ipse. bonum sit !
nescio quid certe est, et Hylax in limine latrat.
credimus ? an, qui amant, ipsi sibi somnia fingunt ?
parcite, ab urbe venit, iam, carmina, parcite, Daphnis.

21.

EIUSDEM.

QUAE nemora, aut qui vos saltus habuere, puellae
Naides, indigno cum Gallus amore peribat ?
nam neque Parnasi vobis iuga, nam neque Pindi
ulla moram fecere, neque Aonie Aganippe.
illum etiam lauri, etiam flevere myricae ;
pinifer illum etiam sola sub rupe iacentem
Maenalus et gelidi fleverunt saxa Lycaei ;
stant et oves circum ; (nostri nec paenitet illas,
nec te paeniteat pecoris, divine poeta :
et formosus ovis ad flumina pavit Adonis)
venit et upilio ; tardi venere subulci ;
avidus hiberna venit de glande Menalcas.
omnes, 'unde amor iste,' rogant, 'tibi ?' venit Apollo :
'Galle, quid insanis ?' inquit ; 'tua cura Lycoris
perque nives alium perque horrida castra secuta est.'
venit et agresti capitis Silvanus honore,
florentis ferulas et grandia lilia quassans.
Pan deus Arcadiae venit, quem vidimus ipsi
sanguineis ebuli bacis minioque rubentem.
'ecquis erit modus ?' inquit ; 'Amor non talia curat ;
nec lacrimis crudelis Amor, nec gramina rivis,
nec cytiso saturantur apes, nec fronde capellae.'
tristis at ille : 'tamen cantabitis, Arcades,' inquit,

DE AMORE.

‘ montibus haec vestris : soli cantare periti
Arcades. o mihi tum quam molliter ossa quiescant,
vestra meos olim si fistula dicat amores !
atque utinam ex vobis unus, vestrique fuissem
aut custos gregis, aut maturae vinitor uvae !
certe, sive mihi Phyllis sive esset Amyntas,
seu quicumque furor (quid tum, si fuscus Amyntas ?
et nigrae violae sunt et vaccinia nigra)
mecum inter salices lenta sub vite iaceret ;
serta mihi Phyllis legeret, cantaret Amyntas.
hic gelidi fontes, hic mollia prata, Lycori,
hic nemus ; hic ipso tecum consumerer aevo.
nunc insanus amor duri me Martis in armis
tela inter media atque adversos detinet hostes ;
tu procul a patria, nec sit mihi credere tantum !
Alpinas, a dura, nives et frigora Rheni
me sine sola vides. a, te ne frigora laedant !
a, tibi ne teneras glacies secet aspera plantas !
ibo, et, Chalcidico quae sunt mihi condita versu
carmina, pastoris Siculi modulabor avena.
certum est in silvis inter spelaea ferarum
malle pati tenerisque meos incidere amores
arboribus ; crescent illae, crescetis, amores.
interea mixtis lustrabo Maenala Nymphis,
aut acris venabor apros. non me ulla vetabunt
frigora Parthenios canibus circumdare saltus.
iam mihi per rupes videor lucosque sonantis
ire ; libet Partho torquere Cydonia cornu
spicula. tamquam haec sit nostri medicina furoris
aut deus ille malis hominum mitescere discat !
iam neque Amadryades rursus nec carmina nobis
ipsa placent ; ipsae rursus concedite silvae.
non illum nostri possunt mutare labores,

DE AMORE.

nec si frigoribus mediis Hebrumque bibamus
Sithoniasque nives hiemis subeamus aquosae,
nec si, cum moriens alta liber aret in ulmo,
Aethiopum versemus ovis sub sidere Cancri.
omnia vincit Amor ; et nos cedamus Amori.

22.

HORATII.

EST mihi nonum superantis annum
plenus Albani cadus ; est in horto,
Phylli, nectendis apium coronis ;
est hederæ vis
multa qua crinis religata fulges ;
ridet argento domus ; ara castis
vincta verbenis avet immolato
spargier agno ;
cuncta festinat manus, huc et illuc
cursitant mixtae pueris puellae ;
sordidum flammæ trepidant rotantes
vertice fumum.
ut tamen noris quibus advoceris
gaudiis, Idus tibi sunt agendae,
qui dies mensem Veneris marinae
findit Aprilem,
iure sollemnis mihi sanctiorque
paene natali proprio, quod ex hac
luce Maecenas meus affluentis
ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupavit
non tuæ sortis iuvenem puella
dives et lasciva tenetque grata
compede vinctum.

DE TERMINO AMORIS.

terret ambustus Phaethon avaras
spes, et exemplum grave praebet ales
Pegasus terrenum equitem gravatus
    Bellerophontem,
semper ut te digna sequare et ultra
quam licet sperare nefas putando
disparem vites. age iam, meorum
    finis amorum
(non enim posthac alia calebo
femina), condisce modos, amanda
voce quos reddas; minuentur atrae
    carmine curae.

23.

EIUSDEM

VIXI puellis nuper idoneus
et militavi non sine gloria:
    nunc arma defunctumque bello
    barbiton hic paries habebit,
laevom marinae qui Veneris latus
custodit. hic, hic ponite lucida
    funalia et vectes et arcus
    oppositis foribus minacis.
o quae beatam diva tenes Cyprum et
Memphin carentem Sithonia nive,
    regina, sublimi flagello
    tange Chloen semel arrogantem.

24.

PRUDENTII.

PER quinquennia jam decem,
ni fallor, fuimus: septimus insuper
annum cardo rotat, dum fruimur sole volubili.

DE TERMINO AMORIS.

instat terminus, et diem
vicinum senio iam Deus applicat.
quidvis utile tanti spatio temporis egimus?
aetas prima crepantibus
flevit sub ferulis. mox docuit toga
infectum vitiis falsa loqui, non sine crimine.
tum lasciva protervitas,
ac luxus petulans (heu pudet ac piget!)
foedavit iuvenem nequitiae sordibus ac luto:
exin iurgia turbidos
armarunt animos, et male pertinax
vincendi studium subiacuit casibus asperis:
bis legum moderamine
frenos nobilium reximus urbium,
ius civile bonis reddidimus, terruimus reos:
tandem militiae gradu
evectum pietas Principis extulit,
assumptum propius stare iubens ordine proximo.
haec dum vita volans agit,
irrepsit subito canities seni,
oblitum veteris me Saliae consulis arguens:
sub quo prima dies mihi
quam multas hiemes voverit, et rosas
pratis post glaciem reddiderit, nix capitis probat.

25.

VERGILII.

O CRUDELIS Alexi, nihil mea carmina curas?
nil nostri miserere? mori me denique coges.
nunc etiam pecudes umbras et frigora captant;
nunc viridis etiam occultant spineta lacertos,
Thestyliis et rapido fessis messoribus aestu

DE TERMINO AMORIS.

alia serpullumque herbas contundit olentis.
at mecum raucis, tua dum vestigia lustro,
sole sub ardenti resonant arbusta cicadis.
nonne fuit satius tristis Amaryllidis iras
atque superba pati fastidia? nonne Menalcan,
quamvis ille niger, quamvis tu candidus esses?
o formose puer, nimium ne crede colori.
alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.
despectus tibi sum, nec qui sim quaeris, Alexi,
quam dives pecoris, nivei quam lactis abundans;
mille meae Siculis errant in montibus agnae;
lac mihi non aestate novum, non frigore defit.
canto quae solitus, si quando armenta vocabat,
Amphion Dircaeus in Actaeo Aracintho.
nec sum adeo informis: nuper me in litore vidi,
cum placidum ventis staret mare; non ego Daphnim
iudice te metuam, si numquam fallit imago.
o tantum libeat mecum tibi sordida rura
atque humilis habitare casas et figere cervos
haedorumque gregem viridi compellere hibisco!
mecum una in silvis imitabere Pana canendo.
Pan primus calamos cera coniungere pluris
instituit; Pan curat ovis oviumque magistros.
nec te paeniteat calamo trivisse labellum:
haec eadem ut sciret, quid non faciebat Amyntas?
est mihi disparibus septem compacta cicutis
fistula, Damoetas dono mihi quam dedit olim,
et dixit moriens: 'te nunc habet ista secundum.'
dixit Damoetas: invidit stultus Amyntas.
praeterea duo nec tuta mihi valle reperti
capreoli, sparsis etiam nunc pellibus albo,
bina die siccant ovis ubera; quos tibi servo.
iam pridem a me illos abducere Thestylis orat;

DE TERMINO AMORIS

et faciet, quoniam sordent tibi munera nostra.
huc ades, o formose puer : tibi candida Nais,
pallentis violas et summa papavera carpens,
narcissum et florem iungit bene olentis anethi ;
tum, casia atque aliis intexens suavibus herbis,
mollia luteola pingit vaccinia calta.
ipse ego cana legam tenera lanugine mala,
castaneasque nuces, mea quas Amaryllis amabat.
addam cerea pruna : honos erit huic quoque pomo ;
et vos, o lauri, carpam, et te, proxuma myrte,
sic positae quoniam suavis miscetis odores.
rusticus es, Corydon : nec munera curat Alexis,
nec, si muneribus certes, concedat Iollas.
heu, heu, quid volui misero mihi ? floribus austrum
perditus et liquidis in misi fontibus apros.
quem fugis, a demens ? habitarunt di quoque silvas
Dardaniusque Paris. Pallas, quas condidit arces,
ipsa colat ; nobis placeant ante omnia silvae.
torva leaena lupum sequitur, lupus ipse capellam ;
florentem cytisum sequitur lasciva capella ;
te Corydon, o Alexi : trahit sua quemque voluptas.
aspice, aratra iugo referunt suspensa iuveni,
et sol crescentis decedens duplicat umbras :
me tamen urit amor ; quis enim modus adsit amori ?
a Corydon, Corydon, quae te dementia cepit !
semiputata tibi frondosa vitis in ulmo est.
quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget usus,
viminibus mollique paras detexere iunco ?
invenies alium, si te hic fastidit, Alexim.

DE CONUBIO.

26.

CATULLI.

O DECUS eximium magnis virtutibus augens,
Emathiae tutamen opis, clarissime nato,
accipe, quod laeta tibi pandunt luce sorores
veridicum oraclum. sed vos, quae fata secuntur,
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

adveniet tibi iam portans optata maritis
Hesperus, adveniet fausto cum sidere coniunx,
quae tibi flexanimo mentem perfundat amore
languidulosque paret tecum coniungere somnos,
levia substernens robusto brachia collo.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

nulla domus tales umquam contexit amores,
nullus amor tali coniunxit foedere amantes,
qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

nascetur vobis expers terroris Achilles,
hostibus haud tergo, sed forti pectore notus,
qui persaepe vago victor certamine cursus
flammea praevertet celeris vestigia cervae.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

non illi quisquam bello se conferet heros,
cum Phrygii Teucro manabunt sanguine campi,
Troicaque obsidens longinquo moenia bello
periuri Pelopis vastabit tertius heres.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

illius egregias virtutes claraque facta
saepe fatebuntur gnatorum in funere matres,

DE CONUBIO.

cum incultum cano solvent a vertice crinem
putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

namque velut densas praesternens messor aristas
sole sub ardenti flaventia demetit arva,
Troiu genum infesto prosternet corpora ferro.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi

testis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
quae passim rapido diffunditur Hellesponto,
cuius iter caesis angustans corporum acervis
alta tepefaciet permixta flumina caede.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

denique testis erit morti quoque reddita praeda,
cum terrae excelso coacervatum aggere bustum
excipiet niveos percussae virginis artus.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

nam simul ac fessis dederit fors copiam Achivis
urbis Dardaniae Neptunia solvere vincla,
alta Polyxenia madefient caede sepulcra,
quae, velut ancipiti succumbens victima ferro,
proiciet truncum submisso poplite corpus.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

quare agite optatos animi coniungite amores.
accipiat coniunx felici foedere divam,
dedatur cupido iamdudum nupta marito.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

DE CONUBIO.

non illam nutrix orienti luce revisens
hesterno collum poterit circumdare filo,
anxia nec mater discordis maesta puellae
secubitu caros mittet sperare nepotes.
    currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

27.

EIUSDEM.

COLLIS o Heliconii
cultor, Uraniae genus,
qui rapis teneram ad virum
virginem, o Hymenaeae Hymen,
    o Hymen Hymenaeae,

cinge tempora floribus
suave olentis amaraci,
flammeum cape, laetus huc
huc veni niveo gerens
    luteum pede soccum,

excitusque hilari die
nuptialia concinens
voce carmina tinnula
pelle humum pedibus, manu
    pineam quate taedam.

namque Vinia Manlio,
qualis Idalium colens
venit ad Phrygium Venus
iudicem, bona cum bona
    nubet alite virgo,

DE CONUBIO.

floridis velut enitens
myrtus Asia ramulis,
quos Hamadryades deae
ludicrum sibi roscido
nutriunt umore.

quare age huc aditum ferens
perge linquere Thespieae
rupis Aonios specus,
nympha quos super inrigat
frigerans Aganippe,

ac domum dominam voca
coniugis cupidam novi,
mentem amore revinciens,
ut tenax hedera huc et huc
arborem implicat errans.

vosque item simul, integrae
virgines, quibus advenit
par dies, agite in modum
dicite 'o Hymenae Hymen,
o Hymen Hymenae,'

ut lubentius, audiens
se citarier ad suum
munus huc aditum ferat
dux bonae Veneris, boni
coniugator amoris.

quis deus magis est ama-
tis petendus amantibus?
quem colent homines magis

DE CONUBIO.

caelitum? o Hymenae Hymen,
o Hymen Hymenae.

te suis tremulus parens
invocat, tibi virgines
zonula soluunt sinus,
te timens cupida novos
captat aure maritus.

tu fero iuveni in manus
floridam ipse puellulam
dedis a gremio suae
matris, o Hymenae Hymen,
o Hymen Hymenae.

nil potest sine te Venus,
fama quod bona conprobet,
commodi capere: at potest
te volente. quis huic deo
compararier ausit?

nulla quit sine te domus
liberos dare, nec parens
stirpe nitier: at potest
te volente. quis huic deo
compararier ausit?

quae tuis careat sacris,
non queat dare praesides
terra finibus: at queat
te volente. quis huic deo
compararier ausit?

DE CONUBIO.

claustra pandite ianuae,
virgo, ades. viden ut faces
splendidas quatiunt comas?

• • • • •
• • • • •

• • • • •
• • • • •
tardet ingenuos pudor.
quem tamen magis audiens
flet, quod ire necesse est.

flere desine. non tibi, A-
runculeia, periculumst,
nequa femina pulcrior
clarum ab Oceano diem
viderit venientem.

talis in vario solet
divitis domini hortulo
stare flos hyacinthinus.
sed moraris, abit dies :
prodeas, nova nupta.

prodeas, nova nupta, si
iam videtur, et audias
nostra verba. vide ut faces
aureas quatiunt comas :
prodeas, nova nupta.

non tuos levis in mala
deditus vir adultera
probra turpia persequens

DE CONUBIO.

a tuis teneris volet
secubare papillis ;

lenta quin velut adsitas
vitis implicat arbores,
implicabitur in tuom
complexum. sed abit dies :
prodeas, nova nupta.

en tibi domus ut potens
et beata viri tui,
quae tibi sine seruiat
(io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae)

usque dum tremulum movens
cana tempus anilitas
omnia omnibus adnuit.
io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae

transfer omine cum bono
limen aureolos pedes,
rassilemque subi forem.
io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

aspice, intus ut accubans
vir tuos Tyrio in toro
totus immineat tibi.
io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

DE CONUBIO.

illi non minus ac tibi
pectore uritur intimo
flamma, sed penite magis.
io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

mitte brachiolum teres,
praetextate, puellulae :
iam cubile adeat viri.
io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

vos bonae senibus viris
cognitae bene feminae,
collocate puellulam.
io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

iam licet venias. marite :
uxor in thalamo tibist
ore floridulo nitens,
alba parthenice velut
luteumve papaver

at, marite, (ita me iuvent
caelites) nihilo minus
pulcer es, neque te Venus
neglegit. sed abit dies ;
perge, ne remorare.

non diu remoratus es,
iam venis. bona te Venus
iuverit, quoniam palam

DE CONUBIO.

quod cupis cupis et bonum
non abscondis amorem.

ille pulveris Africi
siderumque micantium
subducat numerum prius,
qui vestri numerare volt
multa milia ludi.

ludite ut lubet, et brevi
liberos date. non decet
tam vetus sine liberis
nomen esse, sed indidem
semper ingenerari.

Torquatus volo parvulus
matris e gremio suae
porrigens teneras manus
dulce rideat ad patrem
semihante labello.

sit suo similis patri
Manlio et facile insciis
noscitetur ab omnibus
et pudicitiam suae
matris indicet ore.

talis illius a bona
matre laus genus adprobet,
qualis unica ab optima
matre Telemacho manet
fama Penelopeo.

DE RELIGIONE.

claudite ostia, virgines :
lusimus satis. at, boni
coniuges, bene vivite et
munere adsiduo valentem
exercete iuventam.

28.

HORATII.

MONTIUM custos nemorumque virgo,
quae laborantis utero puellas
ter vocata audis adinisque leto,
diva triformis,
imminens villae tua pinus esto,
quam per exactos ego laetus annos
verris obliquom meditantis ictum
sanguine donem.

29.

EIUSDEM.

O VENUS regina Cnidi Paphique.
sperne dilectam Cypron et vocantis
ture te multo Glycerae decoram
transfer in aedem.
fervidus tecum puer et solutis
Gratiae zonis properentque Nymphae
et parum comis sine te Iuventas
Mercuriusque.

30.

INCERTI AUCTORIS.

CRAS amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet :
ver novum, ver iam canorum, ver renatus orbis est ;

DE RELIGIONE.

vere concordant amores, vere nubunt alites,
et nemus comani resolvit de maritis imbribus.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Cras amorum copulatrix inter umbras arborum
implicat casas virentes de flagello myrteo :

Cras Dione iura dicit fulta sublimi throno.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Cras erit quom primus aether copulavit nuptias :
tunc liquore de superno spumeo et ponti globo
caerulas inter catervas, inter et bipedes equos,
fecit undantem Dionem de maritis imbribus.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Ipsa gemmis purpurantem pingit annum floridis ;
ipsa turgentes papillas de Favoni spiritu
urget in nodos tepentes ; ipsa roris lucidi,
noctis aura quem relinquit, spargit umentes aquas.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet

Emicant lacrimae trementes de caduco pondere ;
gutta praeceps orbe parvo sustinet casus suos :
umor ille quem serenae astra rorant noctibus
mane virgines papillas solvit umentem peplo.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

DE RELIGIONE.

En pudorem florulentae prodiderunt purpurae
ipsa iussit, mane nudaē virgines nubant rosae,

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Facta Cypridis de cruore deque Amoris osculo,
deque gemmis deque flammis deque solis purpuris,
cras ruborem qui latebat veste tectus ignea
uvido marita nodo non pudebit solvere.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Ipsa nymphas diva luco iussit ire myrteo :
it puer comes puellis ; nec tamen credi potest
isse Amorem feriatum, si sagittas vexerit :
ite nymphae, posuit arma, feriatus est Amor.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Iussus est inermis ire, nudus ire iussus est,
neu quid arcu neu sagitta neu quid igne laederet :
sed tamen cavete nymphae, quod Cupido pulcer est :
totus est inermis idem quando nudus est Amor.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Conpari Venus pudore mittit ad te virgines :
una res est quam rogamus, cede virgo Delia,
ut nemus sit incruentum de ferinis stragibus
et recentibus virentes ducat umbras floribus.

DE RELIGIONE.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet

Ipsa vellet te rogare, si pudicam flecteret ;
ipsa vellet ut venires, si deceret virginem :
iam tribus choros videres feriatos noctibus
congreges inter catervas ire per saltus tuos.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Floreas inter coronas, myrteas inter casas,
nec Ceres nec Bacchus absunt nec poetarum deus.
de tenente tota nox est perviglanda canticis :
regnet in silvis Dione, tu recede Delia.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Iussit Hyblaeis tribunal stare diva floribus ;
praeses ipsa iura dicet, adsidebunt Gratiae :
Hybla totos funde flores, quicquid annus adtulit ;
Hybla florum sume vestem, quantus Ennae campus est.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Ruris hic erunt puellae vel puellae montium
quaeque silvas quaeque lucos quaeque fontes incolunt :
iussit omnes adsidere mater alitis dei,
iussit et nudo puellas nil Amori credere.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Ut pater totum creavit veris annum nubibus,
in sinum maritus imber fluxit almae coniugis,
unde fetus mixtus omnes alere magno corpore

DE RELIGIONE.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Ipsa venas atque mentem permeanti spiritu
intus occultis gubernat procreatrix viribus :
ipsa Troianos nepotes in Latinos transtulit ;
Romuleas ipsa fecit cum Sabinis nuptias.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Pervium sui tenorem seminali tramite
perque caelum perque terras perque pontum subditum
inbuit iussitque mundum nosse nascendi vias.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Ipsa Laurentem puellam coniugem nato dedit,
moxque Marti de sacello dat pudicam virginem,
unde Ramnes et Quirites proque prole posterum
Romulum patrem crearet et nepotem Caesarem

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Rura fecundat voluptas : rura Venerem sentiunt :
ipse Amor puer Dionae rure natus creditur :
hunc ager cum parturiret ipsa suscepit sinu,
ipsa florum delicatis educavit osculis.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Ecce iam subter genestas explicant tauri latus ;
quisque coetus continetur coniugali foedere :
subter umbras cum maritis ecce balantum gregem,
et canoras non tacere diva iussit alites.

DE RELIGIONE.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Iam loquaces ore rauco stagna cycni perstrepunt :
adsonat Terei puella subter umbram populi,
ut putes motus amoris ore dici musicos,
et neges queri sororem de marito barbaro.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

Illa cantat, nos tacemus : quando ver venit meum ?
quando fiam uti chelidon ut tacere desinam ?
perdidi musam tacendo, nec me Apollo respicit :
sic Amyclas, cum tacerent, perdidit silentium.

Cras amet qui nunquam amavit quique amavit cras amet.

31.

VERGILII.

ULTIMA Cumaei venit iam carminis aetas ;
magnus ab integro saeculorum nascitur ordo.
iam redit et Virgo, redeunt Saturnia regna ;
iam nova progenies caelo demittitur alto.
tu modo nascenti puero, quo ferrea primum
desinet ac toto surget gens aurea mundo,
casta fave Lucina : tuus iam regnat Apollo.
teque adeo decus hoc aevi, te consule, inibit,
Pollio, et incipient magni procedere menses ;
te duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
inrita perpetua solvent formidine terras.
ille deum vitam accipiet divisque videbit
permixtos heroas et ipse videbitur illis,
pacatumque reget patriis virtutibus orbem.

DE RELIGIONE.

at tibi prima, puer, nullo munuscula cultu
errantis hederas passim cum baccare tellus
mixtaque ridenti colocasia fundet acantho.
ipsae lacte domum referent distenta capellae
ubera nec magnos metuent armenta leones.
ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.
occidet et serpens, et fallax herba veneni
occidet ; Assyrium volgo nascetur amomum.
at simul heroum laudes et facta parentis
iam legere et quae sit poteris cognoscere virtus,
molli paulatim flavescet campus arista,
incultisque rubens pendebit sentibus uva,
et durae quercus sudabunt roscida mella.
pauca tamen suberunt priscae vestigia fraudis,
quae temptare Thetim ratibus, quae cingere muris
oppida, quae iubeant telluri infindere sulcos.
alter erit tum Tiphys, et altera quae vehat Argo
delectos heroas ; erunt etiam altera bella,
atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.
hinc, ubi iam firmata virum te fecerit aetas,
cedet et ipse mari vector, nec nautica pinus
mutabit merces : omnis feret omnia tellus.
non rastros patietur humus, non vinea falcem ;
robustos quoque iam tauris iuga solvet arator ;
nec varios discet mentiri lana colores,
ipse sed in pratis aries iam suave rubenti
murice, iam croceo mutabit vellera luto ;
sponte sua sandyx pascentis vestiet agnos.
' talia saecla,' suis dixerunt, ' currite,' fuis
concordes stabili fatorum numine Parcae.
adgredere o magnos, aderit iam tempus, honores,
cara deum suboles, magnum Iovis incrementum !
aspice convexo nutantem pondere mundum,

DE RELIGIONE.

terrasque tractusque maris caelumque profundum,
aspice venturo laetantur ut omnia saeclo !
o, mihi tam longae maneat pars ultima vitae,
spiritus et, quantum sat erit tua dicere facta :
non me carminibus vincet nec Thracius Orpheus,
nec Linus, huic mater quamvis atque huic pater adsit,
Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo.
Pan etiam, Arcadia mecum si iudice certet,
Pan etiam Arcadia dicat se iudice victum.
incipere, parve puer, risu cognoscere matrem :
matri longa decem tulerunt fastidia menses ;
incipere, parve puer : cui non risere parentes,
nec deus hunc mensa dea nec dignata cubili est.

32.

CATULLI.

DIANAË sumus in fide
puellae et pueri integri :
Dianam pueri integri
puellaeque canamus.

o Latonia, maximi
magna progenies Iovis,
quam mater prope Deliam
deposivit olivam,

montium domina ut fores
silvarumque virentium
saltuumque reconditorum
amniūque sonantum;

DE RELIGIONE.

tu Lucina dolentibus
Iuno dicta puerperis,
tu potens Trivia et notho es
dicta lumine Luna.

tu cursu, dea, menstruo
metiens iter annuom
rustica agricolae bonis
tecta frugibus explēs.

sis quocumque tibi placet
sancta nomine, Romulique
antiquam, ut solita es, bona
sospites ope gentem.

33.

HORATII.

QUID dedicatum poscit Apollinem,
vates? quid orat de patera novom
fundens liquorem? non opimae
Sardiniae segetes feraces,
non aestuosae grata Calabriae
armenta, non aurum aut ebur Indicum,
non rura quae Liris quieta
mordet aqua taciturnus amnis.
premant Calena falce quibus dedit
fortuna vitem, dives ut aureis
mercator exsiccet culullis
vina Syra reparata merce,
dis carus ipsis, quippe ter et quater
anno revisens aequor Atlanticum
impune: me pascunt olivae,
me cichorea levesque malvae.

DE RELIGIONE.

frui paratis et valido mihi,
Latoe, dones et, precor, integra
cum mente nec turpem senectam
degere nec cithara carentem.

34.

EIUSDEM.

PHOEBE silvarumque potens Diana,
lucidum caeli decus, o colendi
semper et culti, date quae precamur
tempore sacro,
quo Sibyllini monuere versus
virgines lectas puerosque castos
dis, quibus septem placuere colles,
dicere carmen.

alme Sol, curru nitido diem qui
promis et celas, aliusque et idem
nascaris, possis nihil urbe Roma
visere maius.

rite maturos aperire partus
lenis, Ilithyia, tuere matres,
sive tu Lucina probas vocari
seu Genitalis :

diva, producas subolem, patrumque
prosperes decreta super iugandis
feminis prolisque novae feraci
lege marita,
certus undenos deciens per annos
orbis ut cantus referatque ludos
ter die claro totiensque grata
nocte frequentis.

DE RELIGIONE.

vosque veraces cecinisse, Parcae,
quod semel dictum stabilis per aevom
terminus servet, bona iam peractis
iungite fata.

fertilis frugum pecorisque tellus
spicea donet Cererem corona ;
nutriant fetus et aquae salubres
et Iovis aerae.

condito mitis placidusque telo
supplices audi pueros, Apollo ;
siderum regina bicornis, audi,
Luna, puellas.

Roma si vestrum est opus Iliaque
litis Etruscum tenuere turmae,
iussa pars mutare lares et urbem
sospite cursu,
cui per ardentem sine fraude Troiam
castus Aeneas patriae superstes
liberum munivit iter, daturus
plura relictis :

di, probos mores docili iuventae,
di, senectuti placidae quietem,
Romulae genti date remque prolemque
et decus omne ;

quaeque vos bobus veneratur albis
clarus Anchisae Venerisque sanguis,
impetret, bellante prior, iacentem
lenis in hostem.

iam mari terraque manus potentis
Medus Albanasque timet secures ;
iam Scythae responsa petunt superbi
nuper et Indi.

iam fides et pax et honor pudorque

DE REPUBLICA.

priscus et neglecta redire virtus
audet, apparetque beata pleno
copia cornu.

augur et fulgente decorus arcu
Phoebus acceptusque novem Camenis,
qui salutari levat arte fessos
corporis artus,

si Palatinas videt aequos aras,
remque Romanam Latiumque felix
alterum in lustrum meliusque semper
prorogat aevom.

quaeque Aventinum tenet Algidumque,
quindecim Diana preces virorum
curat et votis puerorum amicas
applicat auris.

haec Iovem sentire deosque cunctos
spem bonam certamque domum reporto,
doctus et Phoebi chorus et Dianae
dicere laudes.

35.

HORATII.

MOTUM ex Metello consule civicum,
bellique causas et vitia et modos,
ludumque Fortunae gravisque
principum amicitias et arma
nondum expiatis uncta cruoribus,
periculosae plenum opus aleae,
tractas et incedis per ignis
suppositos cineri doloso.
paulum severae Musa tragoediae
desit theatri: mox, ubi publicas

DE REPUBLICA.

res ordinariis, grande munus
Cecropio repetes coturno,
insigne maestis praesidium reis
et consulenti, Pollio, curiae,
cui laurus aeternos honores
Delmatico peperit triumpho
iam nunc minaci murmure cornuum
perstringis auris, iam litui strepunt,
iam fulgor armorum fugacis
terret equos equitumque voltus.
audire magnos iam videor duces
non indecoro pulvere sordidos
et cuncta terrarum subacta
praeter atrocem animum Catonis.
Iuno et deorum quisquis amicior
Afris inulta cesserat impotens
tellure, victorum nepotes
rettulit inferias Iugurthae.
quis non Latino sanguine pinguior
campus sepulcris impia proelia
testatur auditumque Medis
Hesperiae sonitum ruinae?
qui gurgis aut quae flumina lugubris
ignara belli? quod mare Daunia
non decoloravere caedes?
quae caret ora cruore nostro?
sed ne relictis, Musa, procax iocis
Caeae retractes munera neniae:
mecum Dionaeo sub antro
quaere modos levioere plectro.

DE REPUBLICA.

36.

EIUSDEM.

IAM pauca aratro iugera regiae
moles relinquent, undique latius
extenta visentur Lucrino
stagna lacu, platanusque caelebs
evincet ulmos; tum violaria et
myrtus et omnis copia narium
spargent olivetis odorem
fertilibus domino priori;
tum spissa ramis laurea fervidos
excludet ictus. non ita Romuli
praescriptum et intonsi Catonis
auspiciis veterumque norma.
privatus illis census erat brevis,
commune magnum: nulla decempedis
metata privatis opacam
porticus excipiebat Arcton,
nec fortuitum spernere caespitem
leges sinebant, oppida publico
sumptu iubentes et deorum
templa novo decorare saxo.

37.

EIUSDEM.

ANGUSTAM amice pauperiem pati
robustus acri militia puer
condiscat et Parthos ferocis
vexet eques metuendus hasta
vitamque sub divo et trepidis agat
in rebus. illum ex moenibus hosticis
matrona bellantis tyranni
prospiciens et adulta virgo

DE REPUBLICA.

suspiret : eheu, ne rudis agminum
sponsus lacessat regius asperum
tactu leonem, quem cruenta
per medias rapit ira caedes.
dulce et decorum est pro patria mori :
mors et fugacem persequitur virum,
nec parcat inbellis iuventae
poplitibus timidove tergo
virtus repulsae nescia sordidae
intaminatis fulget honoribus,
nec sumit aut ponit securis
arbitrio popularis aurae.
virtus, recludens inmeritis mori
caelum, negata temptat iter via,
coetusque vulgaris et udam
spernit humum fugiente pinna.
est et fideli tuta silentio
merces : vetabo, qui Cereris sacrum
vulgarit arcanae, sub isdem
sit trabibus fragilemque mecum
solvat phaselon. saepe Diespiter
neglectus incesto addidit integrum ;
raro antecedentem scelestum
deseruit pede poena claudio.

38.

EIUSDEM.

IUSTUM et tenacem propositi virum
non civium ardor prava iubentium,
non voltus instantis tyranni
mente quatit solida neque Auster
dux inquieti turbidus Hadriae
nec fulminantis magna manus Iovis ;

DE REPUBLICA

si fractus inlabatur orbis,
inpavidum ferient ruinae.
hac arte Pollux et vagus Hercules
enisus arces attigit igneas,
quos inter Augustus recumbens
purpureo bibet ore nectar.
hac te merentem, Bacche pater, tuae
vexere tigres indocili iugum
collo trahentes ; hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
gratum elocuta consiliantibus
Iunone divis : ‘ Ilion, Ilion
fatalis incestusque iudex
et mulier peregrina vertit
in pulverem, ex quo destituit deos
mercede pacta Laomedon, mihi
castaeque damnatum Minervae
cum populo et duce fraudulento.
iam nec Lacaenae splendet adulterae
famosus hospes nec Priami domus
periura pugnacis Achivos
Hectoreis opibus refringit,
nostrisque ductum seditionibus
bellum resedit. protinus et gravis
iras et invisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,
Marti redonabo ; illum ego lucidas
inire sedes, discere nectaris
sucos et adscribi quietis
ordinibus patiar deorum.
dum longus inter saeviat Ilion
Romamque pontus, qualibet exules
in parte regnanto beati ;

DE REPUBLICA.

dum Priami Paridisque busto
insultet armentum et catulos ferae
celent inultae, stet Capitolium
fulgens triumphatisque possit
Roma ferox dare iura Medis.
horrenda late nomen in ultimas
extendat oras, qua medius liquor
secernit Europen ab Afro,
qua tumidus rigat arva Nilus,
aurum inrepertum et sic melius situm,
cum terra celat, spernere fortior
quam cogere humanos in usus
omne sacrum rapiente dextra.
quicumque mundo terminus obstitit,
hunc tanget armis, visere gestiens
qua parte debacchentur ignes,
qua nebulae pluviique rores.
sed bellicosis fata Quiritibus
hac lege dico, ne nimium pii
rebusque fidentes avitae
tecta velint reparare Troiae.
Troiae renascens alite lugubri
fortuna tristi clade iterabitur,
ducente victrices catervas
coniuge me Iovis et sorore.
ter si resurgat murus aeneus
auctore Phoebo, ter pereat meis
excisus Argivis, ter uxor
capta virum puerosque ploret.
non hoc iocosae conveniet lyrae:
quo, Musa, tendis? desine pervicax
referre sermones deorum et
magna modis tenuare parvis.

DE REPUBLICA.

39.

EIUSDEM.

CAELO tonantem credidimus Iovem
regnare : praesens divos habebitur

Augustus adiectis Britannis
imperio gravibusque Persis.
milesne Crassi coniuge barbara
turpis maritus vixit, et hostium
(pro curia inversique mores !)
consenuit socerorum in armis
sub rege Medo Marsus et Apulus,
anciliorum et nominis et togae
oblitus aeternaeque Vestae,
incolumi Iove et urbe Roma ?

hoc caverat mens provida Reguli
dissentientis condicionibus
foedis et exemplo trahentis
perniciem veniens in aevom,
si non periret inmiserabilis
captiva pubes. ‘signa ego Punicis
adfixa delubris et arma
militibus sine caede’ dixit

‘derepta vidi ; vidi ego civium
retorta tergo brachia libero,
portasque non clausas et arva
Marte coli populata nostro.
auro repensus scilicet acrior
miles redibit. flagitio additis
damnum : neque amissos colores
lana refert medicata fucō,
nec vera virtus, cum semel excidit,
curat reponi deterioribus.

si pugnat extricata densis

DE REPUBLICA.

cerva plagis, erit ille fortis,
qui perfidis se credidit hostibus
et marte Poenos proteret altero
qui lora restrictis lacertis
sensit iners timuitque mortem.
hic, unde vitam sumeret inscius.
pacem duello miscuit. o pudor!
o magna Karthago probrosis
altior Italiae ruinis!
fertur pudicae coniugis osculum
parvosque natos ut capitis minor
ab se removisse et virilem
torvos humi posuisse voltum,
donec labantis consilio patres
firmaret auctor numquam alias dato
interque maerentis amicos
egregius properaret exul.
atqui sciebat quae sibi barbarus
tortor pararet; non aliter tamen
dimovit obstantis propinquos
et populum reditus morantem,
quam si clientum longa negotia
disiudicata lite relinqueret,
tendens Venafranos in agros
aut Lacedaemonium Tarentum.

40.

EIUSDEM.

QUALEM ministrum fulminis alitem,
cui rex deorum regnum in avis vagas
permisit expertus fidelem
Iuppiter in Ganymede flavo,

DE REPUBLICA.

olim iuventas et patrius vigor
nido laborum protulit inscium
    vernique iam nimbis remotis
    insolitos docuere nisus
venti paventem, mox in ovilia
demisit hostem vividus impetus,
    nunc in reluctantis dracones
    egit amor dapis atque pugnae ;
qualemve laetis caprea pascuis
intenta fulvae matris ab ubere
    iam lacte depulsum leonem,
    dente novo peritura vidit :
videre Raeti bella sub Alpibus
Drusum gerentem Vindelici (quibus
    mos unde deductus per omne
    tempus Amazonia securi
dextras obarmet, quaerere distuli :
nec scire fas est omnia), sed diu
    lateque victrices catervae
    consiliis iuvenis revictae
sensere, quid mens rite, quid indoles
nutrita faustis sub penetralibus
    posset, quid Augusti paternus
    in pueros animus Neronēs.
fortes creantur fortibus et bonis ;
est in iuvenis, est in equis patrum
    virtus, neque inbellem feroces
    progenerant aquilae columbam ;
doctrina sed vim promovet insitam,
rectique cultus pectora roborant ;
    utcumque defecere mores,
    dedecorant bene nata culpaē.
quid debeas, o Roma, Neronibus,

DE REPUBLICA.

testis Metaurum flumen et Hasdrubal
devictus et pulcer fugatis
    ille dies Latio tenebris,
qui primus alma risit adorea,
dirus per urbes Afer ut Italas
    ceu flamma per taedas vel Euris
    per Siculas equitavit undas.
post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes crevit, et impio
    vastata Poenorum tumultu
    fana deos habuere rectos,
dixitque tandem perfidus Hannibal:
‘cervi, luporum praeda rapacium,
    sectamur ultro, quos opimus
    fallere et effugere est triumphus.
gens, quae cremato fortis ab Ilio
iactata Tuscis aequoribus sacra
    natosque maturosque patres
    pertulit Ausonias ad urbes,
duris ut ilex tonsa bipennibus
nigrae feraci frondis in Algido,
    per damna, per caedes ab ipso
    ducit opes animumque ferro.
non Hydra secto corpore firmior
vinci dolentem crevit in Herculem,
    monstrumve submittere Colchi
    maius Echioniaeve Thebae.
merses profundo: pulcrior evenit;
luctere: multa proruet integrum
    cum laude victorem geretque
    proelia coniugibus loquenda.
Karthagini iam non ego nuntios
mittam superbos: occidit, occidit

DE PROVIDENTIA.

spes omnis et fortuna nostri
nominis Hasdrubale interempto.⁷
nil Claudiae non perficient manus,
quas et benigno numine Iuppiter
defendit et curae sagaces
expediunt per acuta belli.

41.

BOETHII.

O STELLIFERI conditor orbis,
qui perpetuo nixus solio
rapido caelum turbine versas,
legemque pati sidera cogis ;
ut nunc pleno lucida cornu,
totis fratris obvia flammis,
condat stellas luna minores ;
nunc obscuro pallida cornu,
Phoebo propior, lumina perdat ;
et qui primae tempore noctis
agit argentes Hesperus ortus,
solitas iterum mutet habenas,
Phoebi pallens Lucifer ortu.
tu frondifluae frigore brumae
stringis lucem breviora mora :
tu, cum fervida venerit aestas,
agiles noctis dividis horas.
tua vis varium temperat annum,
ut, quas Boreae spiritus aufert,
revehat mitis Zephyrus frondes,
quaeque Arcturus semina vidit,
Sirius altas urat segetes.
nihil antiqua lege solutum

DE PROVIDENTIA.

linquit propriae stationis opus.
omnia certo fine gubernans,
hominum solos respuis actus
merito rector cohibere modo.
nam cur tantas lubrica versat
fortuna vices? premit insontes
debita sceleri noxia poena:
at perversi resident celso
mores solio, sanctaque calcant
iniusta vice colla nocentes.
latet obscuris condita virtus
clara tenebris, iustusque tulit
crimen iniqui.
nil periuria, nil nocet ipsis
fraus mendaci compta colore.
sed cum libuit viribus uti,
quos innumeri metuunt populi,
summos gaudent subdere reges.
o iam miseras respice terras,
quisquis rerum foedera nectis.
operis tanti pars non vilis
homines quatimur fortunae sale.
rapidus, rector, comprime fluctus,
et, quo caelum regis immensum,
firma stabiles foedere terras.

42.

HORATII.

CAELO supinas si tuleris manus
nascente luna, rustica Phidyle,
si ture placaris et horna
fruge Lares avidaque porca,

DE PROVIDENTIA.

nec pestilentem sentiet Africum
fecunda vitis nec sterilem seges
    robiginem aut dulces alumni
        pomifero grave tempus anno.
nam quae nivali pascitur Algido
devota quercus inter et ilices
    aut crescit Albanis in herbis
        victima, pontificum securis
cervice tinguet : te nihil attinet
temptare multa caede bidentium
    parvos coronantem marino
        rore deos fragilique myrto.
immunis aram si tetigit manus,
non sumptuosa blandior hostia,
    mollivit aversos Penatis
        farre pio et saliente mica.

43.

BOETHII.

O QUI perpetua mundum ratione gubernas,
terrarum caelique sator, qui tempus ab aevo
ire iubes, stabilisque manens das cuncta moveri ;
quem non externae pepulerunt fingere causae
materiae fluitantis opus, verum insita summi
forma boni, livore carens : tu cuncta superno
ducis ab exemplo, pulcrum pulcerrimus ipse
mundum mente gerens, similique in imagine formans,
perfectasque iubens perfectum absolvere partes.
tu numeris elementa ligas, ut frigora flammis,
arida convenient liquidis : ne purior ignis
evolet, aut mersas deducant pondera terras.
tu triplicis mediam naturae cuncta moventem

DE VITA RUSTICA.

connectens animam per consona membra resolvis.
quae cum secta duos motum glomeravit in orbes,
in semet reditura meat, mentemque profundam
circuit, et simili convertit imagine caelum.
tu causis animas paribus, vitasque minores
provehis, et levibus sublimes curribus aptans
in caelum terramque seris : quas lege benigna
ad te conversas reduci facis igne reverti.
da, pater, augustam menti conscendere sedem,
da fontem lustrare boni, da luce reperta
in te conspicuos animi defigere visus.
disice terrenae nebulas et pondera molis,
atque tuo splendore mica : tu namque serenum,
tu requies tranquilla piis : te cernere finis,
principium, vector, dux, semita, terminus idem.

44.

SENECAE.

IAM rara micant sidera prono
languida mundo. nox victa vagos
contrahit ignes luce renata.
cogit nitidum Phosphoros agmen.
signum celsi glaciale poli
septem stellis Arcadis ursae
lucem verso temone vocat.
iam caeruleis evectus aquis
Titan summa prospicit Oeta.
iam Cadmeis incluta Bacchis
aspersa die dumeta rubent
Phoebique fugit reditura soror.
labor exoritur durus et omnis

DE VITA RUSTICA.

agitat curas aperitque domos.
pastor gelida cana pruina
grege dimisso pabula carpit.
ludit prato liber aperto
nondum rupta fronte iuventus.
vacuae reparant ubera matres.
errat cursu levis incerto
molli petulans haedus in herba.
pendet summo stridula ramo
pennasque novo tradere soli
gestit querulos inter nidos
Thracia paelex,
turbaque circa contusa sonat
murmure mixto testata diem.
carbasa credit dubius vitae
navita ventis
laxos aura complente sinus.
hic exesis pendens scopulis
aut deceptos instruit hamos
aut suspensus spectat pressa
praemia dextra : sentit tremulum
linea piscem.

45.

HORATII.

MARTIIS caelebs quid agam Kalendis,
quid velint flores et acerra turis
plena miraris positusque carbo in
caespite vivo,
docte sermones utriusque linguae.
voveram dulcis epulas et album

DE VITA RUSTICA.

Libero caprum, prope funeratus
arboris ictu.

hic dies anno redeunte testus
corticem adstrictum pice demovebit
amphorae fumum bibere institutae
consule Tullo.

sume, Maecenas, cyathos amici
sospitis centum et vigilis lucernas
perfer in lucem; procul omnis esto
clamor et ira.

mitte civilis super urbe curas:
occidit Daci Cotisonis agmen,
Medus infestus sibi luctuosis
dissidet armis,

servit Hispanae vetus hostis orae
Cantaber sera domitus catena,
iam Scythae laxo meditantur arcu
cedere campis.

neglegens, nequa populus laboret,
parce privatus nimium cavere et
dona praesentis cape laetus horae ac
linque severa.

46.

EIUSDEM.

FESTO quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum,
Lyde, strenua Caecubum,
munitaeque adhibe vim sapientiae.
inclinare meridiem
sentis ac, veluti stet volucris dies,

DE VITA RUSTICA.

parcis deripere horreo
cessantem Bibuli consulis amphoram?
nos cantabimus in vicem
Neptunum et viridis Nereidum comas;
tu curva recines lyra
Latonam et celeris spicula Cynthiae;
summo carmine, quae Cnidon
fulgentisque tenet Cycladas et Paphum
iunctis visit oloribus,
dicetur merita Nox quoque nenia.

47.

EIUSDEM.

VILE potabis modicis Sabinum
cantharis, Graeca quod ego ipse testa
conditum levi, datus in theatro
cum tibi plausus,
care Maecenas eques, ut paterni
fluminis ripae simul et iocosa
redderet laudes tibi Vaticani
montis imago.
Caecubum et prelo domitam Caleno
tu bibes uvam: mea nec Falernae
temperant vites neque Formiani
pocula colles.

48.

EIUSDEM.

O FONS Bandusiae splendidior vitro,
dulci digne mero non sine floribus,
cras donaberis haedo,
cui frons turgida cornibus

DE VITA RUSTICA.

primis et venerem et proelia destinat ;
frustra : nam gelidos inficiet tibi
    rubro sanguine rivos
    lascivi suboles gregis.
te flagrantis atrox hora Caniculae
nescit tangere, tu frigus amabile
    fessis vomere tauris
    praebes et pecori vago.
fies nobilium tu quoque fontium,
me dicente cavis impositam ilicem
    saxis, unde loquaces
    lymphae desiliunt tuae.

49.

EIUSDEM.

VELOX amoenum saepe Lucretilem
mutat Lycaeo Faunus et igneam
    defendit aestatem capellis
    usque meis pluviosque ventos.
impune tutum per nemus arbutos
quaerunt latentis et thyma deviae
    olentis uxores mariti,
    nec viridis metuunt colubras
nec Martialis Haediliae lupos,
utcumque dulci, Tyndari, fistula
    valles et Usticae cubantis
    levia personuere saxa.
di me tuentur, dis pietas mea
et musa cordi est. hinc tibi copia
    manabit ad plenum benigno
    ruris honorum opulenta cornu.
hic in reducta valle Caniculae

DE VITA RUSTICA.

vitabis aestus et fide Teia
dices laborantis in uno
Penelopen vitreamque Circen.
hic innocentis pocula Lesbii
duces sub umbra nec Semeleius
cum Marte confundet Thyoneus
proelia nec metues protervom
suspecta Cyrum, ne male dispari
incontinentis iniciat manus
et scindat haerentem coronam
crinibus immeritamque vestem

50. *INCERTI AUCTORIS.*

EGO haec, ego arte fabricata rustica,
ego arida, o viator, ecce populus
agellulum hunc, sinistra et ante quem vides,
erique villulam hortulumque pauperis
tuor malaque furis arceo manu.
mihi corolla picta vere ponitur,
mihi rubens arista sole fervido,
mihi virente dulcis uva pampino,
mihi coacta duro oliva frigore.
meis capella delicata pascuis
in urbem adulta lacte portat ubera ;
meisque pinguis agnus ex ovilibus
gravem domum remittit aere dexteram,
teneraque matre mugiente vaccula
deum profundit ante templa sanguinem.
proin, viator, hunc deum vereberis
manumque sursum habebis: hoc tibi expedit.

DE VITA RUSTICA.

51.

HORATII.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
per meos finis et aprica rura
lenis incedas abeasque parvis
    aequos alumnis,
si tener pleno cadit haedus anno,
larga nec desunt Veneris sodali
vina craterae, vetus ara multo
    fumat odore.
ludit herboso pecus omne campo,
cum tibi Nonae redeunt Decembres ;
festus in pratis vacat otioso
    cum bove pagus ;
inter audaces lupus errat agnos ;
spargit agrestis tibi silva frondes ;
gaudet invisam pepulisse fossor
    ter pede terram.

52.

INCERTI AUCTORIS.

HUNC ego, o iuvenes, locum villulamque palustrem
tectam vimine iunceo caricisque maniplis,
quercus arida rustica fomitata securi,
nutrior : magis et magis fit beata quotannis.
huius nam domini colunt me deumque salutant
pauperis tuguri pater filiusque adulescens,
alter assidua cavens diligentia, ut herba,
aspera ut rubus a meo sit remota sacello,
alter parva manu ferens saepe munera larga.
florido mihi ponitur picta vere corolla,
primitus tenera virens spica mollis arista,

DE VITA RUSTICA.

luteae violae mihi lacteumque papaver
pallentesque cucurbitae et suave olentia mala,
uva pampinea et rubens educata sub umbra.
sanguine haec etiam mihi—sed tacebitis—arma
barbatus linit hirculus cornipesve capella.
pro quis mutua honoribus nunc necesse Priapo est
praestare et domini hortulum vineamque tueri.
quare hinc, o pueri, malas abstinete rapinas.
vicinus prope dives est neglegensque Priapus :
inde sumite, semita haec deinde vos feret ipsa.

53.

HORATII.

O NATA mecum consule Manlio,
seu tu querellas sive geris iocos
seu rixam et insanos amores
seu facilem, pia testa, somnum,
quocumque lectum nomine Massicum
servas, moveri digna bono die,
descende, Corvino iubente
promere languidiora vina.
non ille, quamquam Socraticis madet
sermonibus, te negleget horridus :
narratur et prisci Catonis
saepe mero caluisse virtus.
tu lene tormentum ingenio admoves
plerumque duro ; tu sapientium
curas et arcanum iocoso
consilium retegis Lyaeo ;
tu spem reducis mentibus anxiis
viresque et addis cornua pauperi,

DE VITA RUSTICA

post te neque iratos trementi
regum apices neque militum arma.
te Liber et, si laeta aderit, Venus
segnesque nodum solvere Gratiae
vivaeque producent lucernae,
dum rediens fugat astra Phoebus.

54.

EIUSDEM.

INTEGER vitae scelerisque purus
non eget Mauris iaculis neque arcu
nec venenatis gravida sagittis,

Fusce, pharetra,
sive per Syrtis iter aestuosas,
sive fracturus per inhospitalem
Caucasum vel quae loca fabulosus
lambit Hydaspes.

namque me silva lupus in Sabina,
dum meam canto Lalagen et ultra
terminum curis vagor expeditis,
fugit inermem.

quale portentum neque militaris
Daunias latis alit aesculetis,
nec Iubae tellus generat, leonum
arida nutrix.

pone me, pigris ubi nulla campis
arbor aestiva recreatur aura,
quod latus mundi nebulae malusque

Iuppiter urget ;
pone sub curru nimium propinqui
solis in terra domibus negata ;
dulce ridentem Lalagen amabo,
dulce loquentem.

DE VITA RUSTICA

55.

TIBERIANI.

AMNIS ibat inter arva valle fusus frigida,
luce ridens calculorum, flore pictus herbido.
caerulas superne laurus et virecta myrtea
leniter motabat aura blandiente sibilo.
subter autem molle gramen flore adulto creverat :
tum croco solum rubebat et lucebat liliis
et nemus fragrabat omne violarum de spiritu.
inter ista dona veris gemmeasque gratias
omnium regina odorum vel colorum Lucifer
aureo flore eminebat cura Cypridis rosa.
roscidum nemus rigebat inter uda gramina :
fonte crebro murmurabant hinc et inde rivuli,
quae fluenta labibunda guttis ibant lucidis.
antra muscus et virentes intus hederæ vinxerant.
has per umbras omnis ales plus canora quam putes
cantibus vernis strepebat et susurris dulcibus ;
hic loquentis murmur amnis concinebat frondibus,
quas melos vocalis auræ, musa zephyri, moverat.
sic euntem per virecta pulcra odora et musica
ales amnis aura lucus flos et umbra iuverat.

56.

VERGILII.

EXTINCTUM Nymphae crudeli funere Daphnim
flebant ; vos coryli testes et flumina Nymphis ;
cum complexa sui corpus miserabile nati
atque deos atque astra vocat crudelia mater.
non ulli pastos illis egere diebus
frigida, Daphni, boves ad flumina ; nulla nec amnem
libavit quadrupes nec graminis attigit herbam.

DE VITA RUSTICA

Daphni, tuum Poenos etiam ingemuisse leones
interitum montesque feri silvaeque locuntur.
Daphnis et Armenias curru subiungere tigris
instituit, Daphnis thiasos inducere Bacchi
et foliis lentas intexere mollibus hastas.
vitis ut arboribus decori est, ut vitibus uvae,
ut gregibus tauri, segetes ut pinguibus arvis,
tu decus omne tuis. postquam te fata tulerunt,
ipsa Pales agros atque ipse reliquit Apollo.
grandia saepe quibus mandavimus hordea sulcis,
infelix lolium et steriles nascuntur avenae ;
pro molli viola, pro purpureo narcisso,
carduos et spinis surgit paliurus acutis.
spargite humum foliis, inducite fontibus umbras,
pastores ; mandat fieri sibi talia Daphnis ;
et tumulum facite, et tumulo superaddite carmen :
' Daphnis ego in silvis, hinc usque ad sidera notus,
formosi pecoris custos, formosior ipse.'

57.

CLAUDIANI.

FELIX, qui patriis aevum transegit in agris,
ipsa domus puerum quem videt, ipsa senem :
qui baculo nitens, in qua reptavit arena,
unius numeret secula longa casae.
illum non vario traxit fortuna tumultu,
nec bibit ignotas mobilis hospes aquas.
non freta mercator tremuit, non classica miles :
non rauci lites pertulit ille fori.
indocilis rerum, vicinae nescius urbis,
adspectu fruitur liberiore poli.
frugibus alternis, non consule, computat annum :
autumnum pomis, ver sibi flore notat.

DE VITA RUSTICA

idem condit ager soles idemque reducit,
metiturque suo rusticus orbe diem ;
ingentem meminit parvo qui germine quercuni,
aequaevumque videt consenuisse nemus :
proxima cui nigris Verona remotior Indis,
Benacumque putat litora rubra lacum ;
sed tamen indomitae vires, firmisque lacertis
aetas robustum tertia cernit avum.
erret, et extremos alter scrutetur Iberos ;
plus habet hic vitae, plus habet ille viae.

58. *HORATII.*

PERSICOS odi, puer, apparatus,
displicent nexae philyra coronae,
mitte sectari, rosa quo locorum
sera moretur.
simplici myrto nihil adlabores
sedulus curo : neque te ministrum
dedecet myrtus neque me sub arta
vite bibentem.

59. *EIUSDEM.*

QUID bellicosus Cantaber et Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet Hadria
divisus obiecto, remittas
quaerere, nec trepides in usum
poscentis aevi pauca : fugit retro
levis iuventas et decor, arida
pellente lascivos amores
canitie facilemque somnum.

DE PEREGRINATIONE.

non semper idem floribus est honor
vernīs neque uno luna rubens nitet
    vultu : quid aeternis minorem
        consiliis animum fatigas ?
cur non sub alta vel platano vel hac
pinu iacentes sic temere et rosa
    canos odorati capillos,
    dum licet, Assyriaque nardo
potamus uncti ? dissipat Euhius
curas edacis. quis puer ocius
    restinguet ardentis Falerni
    pocula praetereunte lympha ?
quis devium scortum eliciet domo
Lyden ? eburna, dic age, cum lyra
    maturet, incomptum Lacaenae
    more comas religata nodum.

60.

CATULLI.

IAM ver egelidos refert tepores,
iam caeli furor aequinoctialis
iucundis Zephyri silesceat auris.
linquantur Phrygii, Catulle, campi
Nicaeaeque ager uber aestuosae :
ad claras Asiae volemus urbes.
iam mens praetrepidans avet vagari,
iam laeti studio pedes vigescunt.
o dulces comitum valetē coetus,
longe quos simul a domo profectos
diversae variae viae reportant.

DE PEREGRINATIONE.

61.

HORATII.

IAM veris comites, quae mare temperant,
impellunt animae lintea Thraciae ;
iam nec prata rigent, nec fluvii strepunt
hiberna nive turgidi.

nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
infelix avis et Cecropiae domus
aeternum opprobrium, quod male barbaras
regum est ultra libidines.

dicunt in tenero gramine pinguium
custodes ovium carmina fistula,
delectantque deum, cui pecus et nigri
colles Arcadiae placent.

adduxere sitim tempora, Vergili :
sed pressum Calibus ducere Liberum
si gestis, iuvenum nobilium cliens,
nardo vina merebere.

nardi parvus onyx eliciet cadum,
qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
spes donare novas largus amaraque
curarum eluere efficax.

ad quae si properas gaudia, cum tua
velox merce veni : non ego te meis
immunem meditor tinguere poculis,
plena dives ut in domo.

verum pone moras et studium lucri,
nigrorumque memor, dum licet, ignium
misce stultitiam consiliis brevem :

dulce est desipere in loco.

DE PEREGRINATIONE.

62. *INCERTI AUCTORIS.*

HEIA, viri, nostrum reboans echo sonet heia !
arbiter effusi late maris ore sereno
placatum stravit pelagus posuitque procellam,
edomitique vago sederunt pondere fluctus.
heia, viri, nostrum reboans echo sonet heia !
annisu parili tremat ictibus acta carina.
nunc dabit arridens pelago concordia caeli
ventorum motu praegnanti currere velo.
heia, viri, nostrum reboans echo sonet heia !
aequora prora secet delphinis aemula saltu
atque gemat largum, promat seseque lacertis,
pone trahens canum deducat et orbita sulcum.
heia, viri, nostrum reboans echo sonet heia !
persultet Phorci chorus aequora : nos tamen heia.
convulsum remis spumet mare : nos tamen heia.
vocibus adsiduis litus resonet 'tamen heia.'

63.

HORATII.

IMPIOS parrae recinentis omen
ducat et praegnas canis aut ab agro
rava decurrens lupa Lanuvino
fetaque volpes.
rumpat et serpens iter institutum,
si per obliquom similis sagittae
terruit mannos. ego cui timebo
providus auspex,
antequam stantis repetat paludes
imbrium divina avis imminetum,
oscinem corvum prece suscitabo
solis ab ortu.

DE PEREGRINATIONE.

sis licet felix, ubicumque mavis,
et memor nostri, Galatea, vivas,
teque nec laevos vetat ire picus
nec vaga cornix.

sed vides, quanto trepidet tumultu
pronus Orion. ego quid sit ater
Hadriae novi sinus et quid albus
peccet Iapyx.

hostium uxores puerique caecos
sentiant motus orientis Austri et
aequoris nigri fremitum et trementis
verbere ripas.

sic et Europe niveum doloso
credidit tauro latus et scatentem
beluis pontum mediasque fraudes
palluit audax.

nuper in pratis studiosa florum et
debitae Nymphis opifex coronae,
nocte sublustri nihil astra praeter
vidit et undas.

quae simul centum tetigit potentem
oppidis Creten, 'pater, o relictum
filiae nomen pietasque' dixit

'victa furore!

unde quo veni? levis una mors est
virginum culpa. vigilansne ploro
turpe commissum, an vitiis carentem
ludit imago

vana, quae porta fugiens eburna
somnia ducit? meliusne fluctus
ire per longos fuit, an recentis
carpere flores?

siquis infamem mihi nunc iuvenum

DE PEREGRINATIONE.

dedat iratae, lacerare terro et
frangere enitar modo multum amati
cornua monstri.

impudens liqui patrios penates,
impudens Orcum moror. o deorum
siquis haec audis, utinam inter errem
nuda leones!

antequam turpis macies decentis
occupet malas teneraeque sucus
defluat praedae, speciosa quaero
pascere tigris.

vilis Europe, pater urget absens,
quid mori cessas! potes hac ab orno
pendulum zona bene te secuta
laedere collum.

sive te rupes et acuta leto
saxa delectant, age te procellae
crede veloci, nisi erile mavis
carpere pensum

regius sanguis dominaeque tradi
barbarae paelex.' aderat querenti
perfidum ridens Venus et remisso
filius arcu.

mox, ubi lusit satis, 'abstineto'
dixit 'irarum calidaeque rixae,
cum tibi invisus laceranda reddet
cornua taurus.

uxor invicti Iovis esse nescis:
mitte singultus; bene ferre magnam
disce fortunam: tua sectus orbis
nomina ducet.'

64.

EIUSDEM.

VITAS hinnuleo me similis, Chloe,
 quaerenti pavidam montibus aviis
     matrem non sine vano
     aurarum et silvae metu.
 nam seu mobilibus vepris inhorruit
 ad ventum foliis, seu virides rubum
     dimovere lacertae,
     et corde et genibus tremit.
 atqui non ego te, tigris ut aspera
 Gaetulusve leo, frangere persequor :
     tandem desine matrem
     tempestiva sequi viro.

65.

EIUSDEM.

QUID fles, Asterie, quem tibi candidi
 primo restituent vere Favonii
     Thyna merce beatum,
     constantis iuvenem fidei
 Gygen ? ille Notis actus ad Oricum
 post insana Caprae sidera frigidas
     noctes non sine multis
     insomnis lacrimis agit.
 atqui sollicitae nuntius hospitae,
 suspirare Chloen et miseram tuis
     dicens ignibus uri,
     temptat mille vafer modis.
 ut Proetum mulier perfida credulum
 falsis impulerit criminibus nimis
     casto Bellerophontae
     maturare necem refert :

DE IOCIS.

narrat paene datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens ;
    et peccare docentis
        fallax historias monet ;
frustra : nam scopulis surdior Icarum
voces audit adhuc integer. at tibi
    ne vicinus Enipeus
        plus iusto placeat cave ;
quamvis non alius flectere equom sciens
aeque conspicitur gramine Martio,
    nec quisquam citus aequo
        Tusco denatat alveo ;
prima nocte domum claude neque in vias
sub cantu querulae despice tibiae,
    et te saepe vocanti
        duram difficilis mane.

66.

EIUSDEM.

DONEC gratus eram tibi,
    nec quisquam potior brachia candidae
cervici iuvenis dabat,
    Persarum vigui rege beatior.
' donec non alia magis
    arsisti, neque erat Lydia post Chloen,
multi Lydia nominis
    Romana vigui clarior Iliā.
me nunc Thraessa Chloe regit,
    dulcis docta modos et citharae sciens,
pro qua non metuum mori,
    si parcent animae fata superstiti.
' me torret face mutua
    Thurini Calais filius Ornyti,

DE IOCIS.

pro quo bis patiar mori,
si parcent puero fata superstiti.'
quid si prisca redit Venus
diductosque iugo cogit aeneo,
si flava excutitur Chloe
reiectaeque patet ianua Lydiae?
'quamquam sidere pulchrior
ille est, tu levior cortice et improbo
iracundior Hadria,
tecum vivere amem, tecum obeam libens.'

67.

CATULLI.

O COLONIA, quae cupis ponte ludere longo,
et salire paratum habes, sed vereris inepta
crura ponticuli axulis stantis in redivivis,
ne supinus eat cavaque in palude recumbat ;
sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
in quo vel Salisubsilis sacra suscipiantur :
munus hoc mihi maximi da, Colonia, risus.
quendam municipem meum de tuo volo ponte
ire praecipitem in lutum per caputque pedesque,
verum totius ut lacus putidaeque paludis
lividissima maximeque est profunda vorago.
insulsissimus est homo, nec sapit pueri instar
bimuli tremula patris dormientis in ulna.
quoi cum sit viridissimo nupta flore puella
(et puella tenellulo delicatior haedo,
adservanda nigerrimis diligentius uvis),
ludere hanc sinit ut lubet, nec pili facit uni,
nec se sublevat ex sua parte, sed velut alnus
in fossa Liguri iacet supernata securi,

DE IOCIS.

tantundem omnia sentiens quam si nulla sit usquam ;
talis iste meus stupor nil videt, nihil audit,
ipse qui sit, utrum sit an non sit, id quoque nescit.
nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum
si pote stolidum repente excitare veterum
et supinum animum in gravi derelinquere caeno,
ferream ut soleam tenaci in voragine mula.

68.

HORATII.

NE sit ancillae tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu : prius insolentem
serva Briseis niveo colore
    movit Achillem ;
movit Aiacem Telamone natum
forma captivae dominum Tecmessae ;
arsit Atrides medio in triumpho
    virgine rapta,
barbarae postquam cecidere turmae
Thessalo victore et ademptus Hector
tradidit fessis leviora tolli
    Pergama Graiis.
nescias, an te generum beati
Phyllidis flavae decorent parentes ;
regium certe genus et penatis
    maeret iniquos.
crede non illam tibi de scelesta
plebe delectam, neque sic fidelem,
sic lucro aversam potuisse nasci
    matre pudenda.
brachia et voltum teretisque suras
integer laudo : fuge suspicari

DE DESIDERIO.

cuius octavom trepidavit aetas
claudere lustrum.

69.

CATULLI.

PHASELLUS ille quem videtis, hospites,
ait fuisse navium celerrimus,
neque ullius natantis impetum trabis
nequisse praeterire, sive palmulis
opus foret volare sive linteo.
et hoc negat minacis Hadriatici
negare litus insulasve Cycladas
Rhodumque nobilem horridamque Thraciam
Propontida trucemve Ponticum sinum,
ubi iste post phasellus antea fuit
comata silva : nan Cytorio in iugo
loquente saepe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica et Cytore buxifer,
tibi haec fuisse et esse cognitissima
ait phasellus : ultima ex origine
tuo stetisse dicit in cacumine,
tuo imbuisse palmulas in aequore,
et inde tot per inpotentia freta
erum tulisse, laeva sive dextera
vocaret aura, sive utrumque Iuppiter
simul secundus incidisset in pedem ;
neque ulla vota litoralibus deis
sibi esse facta, cum veniret a mari
novissimo hunc ad usque limpidum lacum.
sed haec prius fuere : nunc recondita
senet quiete seque dedicat tibi,
gemelle Castor et gemelle Castoris.

DE DESIDERIO.

70.

HORATII.

SOLVITUR acris hiemps grata vice veris et Favoni,
trahuntque siccas machinae carinas,
ac neque iam stabulis gaudet pecus aut arator igni,
nec prata canis albicant pruinis.
iam Cytherea choros ducit Venus imminente luna,
iunctaeque Nymphis Gratiae decentes
alternò terram quatunt pede, dum gravis Cyclopum
Volcanus ardens visit officinas.
nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto
aut flore, terrae quem ferunt solutae ;
nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
seu poscat agna sive malit haedo.
pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas
regumque turris. o beate Sesti,
vitae summa brevis spem nos vetat inchoare longam.
iam te premet nox fabulaeque Manes
et domus exilis Plutonia : quo simul mearis,
nec regna vini sortiere talis,
nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet iuventus
nunc omnis et mox virgines tepebunt.

71.

EIUSDEM.

DIFFUGERE nives, redeunt iam gramina campis
arboribusque comae,
mutat terra vices et decrescentia ripas
flumina praetereunt,
Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
ducere nuda choros.
immortalia ne speres, monet annus et alnum
quae rapit hora diem.

DE DESIDERIO.

frigora mitescunt Zephyris, ver proterit aestas,
interitura, simul
pomifer autumnus fruges effuderit, et mox
bruma recurrit iners.
damna tamen celeres reparant caelestia lunae :
nos, ubi decidimus,
quo pius Aeneas, quo Tullus dives et Ancus,
pulvis et umbra sumus.
quis scit an adiciant hodiernae crastina summae
tempora di superi ?
cuncta manus avidas fugient heredis, amico
quae dederis animo.
cum semel occideris et de te splendida Minos
fecerit arbitria,
non, Torquate, genus, non te facundia, non te
restituet pietas :
infernis neque enim tenebris Diana pudicum
liberat Hippolytum,
nec Lethaea valet Theseus abrumpere caro
vincula Pirithoo.

72.

EIUSDEM.

NON semper imbres nubibus hispidos
manant in agros aut mare Caspium
vexant inaequales procellae
usque, nec Armeniis in oris,
amice Valgi, stat glacies iners
menses per omnis aut Aquilonibus
querceta Gargani laborant
et foliis viduantur orni.
tu semper urges flebilibus modis

DE DESIDERIO.

Mysten ademptum, nec tibi Vespero
surgente decedunt amores
nec rapidum fugiente solem.
at non ter aevo functus amabilem
ploravit omnis Antilochum senex
annos, nec inpubem parentes
Troilon aut Phrygiae sorores
flevere semper. desine mollium
tandem querellarum, et potius nova
cantemus Augusti tropaea
Caesaris et rigidum Niphaten
Medumque flumen gentibus additum
victis minores volvere vertices,
intraque praescriptum Gelonos
exiguus equitare campis.

73.

EIUSDEM.

AEQUAM memento rebus in arduis
servare mentem, non secus in bonis
ab insolenti temperatam
laetitia, moriture Delli,
seu maestus omni tempore vixeris,
seu te in remoto gramine per dies
festos reclinatum bearis
interiore nota Falerni.
quo pinus ingens albaque populus
umbram hospitem consociare amant
ramis? quid obliquo laborat
lympha fugax trepidare rivo?
huc vina et unguenta et nimium brevis
flores amoenae ferre iube rosae,

DE DESIDERIO.

dum res et aetas et sororum
  fila trium patiuntur atra.
cedes coemptis saltibus et domo
villaque, flavos quam Tiberis lavit,
  cedes, et extractis in altum
  divitiis potietur heres.
divesne prisco natus ab Inacho,
nil interest, an pauper et infima
  de gente sub divo moreris,
  victima nil miserantis Orci:
omnes eodem cogimur, omnium
versatur urna serius ocius
  sors exitura et nos in aeternum
  exilium inpositura cumbae.

74.

EIUSDEM.

QUIS desiderio sit pudor aut modus
tam cari capitis? praecipe lugubris
cantus, Melpomene, cui liquidam pater
  vocem cum cithara dedit.
ergo Quintilium perpetuus sopor
urget? cui Pudor et Iustitiae soror,
incorrupta Fides, nudaque Veritas
  quando ullum inveniet parem?
multis ille bonis flebilis occidit,
nulli flebilior quam tibi, Vergili.
tu frustra pius, heu, non ita creditum
  poscis Quintilium deos.
quid si Threicio blandius Orpheo
auditam moderere arboribus fidem,
num vanae redeat sanguis imagini,
  quam virga semel horrida

DE DESIDERIO

non lenis precibus fata recludere
nigro compulerit Mercurius gregi?
durum : sed levius fit patientia
quicquid corrigere est nefas.

75.

CATULLI.

ETSI me adsiduo confectum cura dolore
sevocat a doctis, Hortale, virginibus,
nec potis est dulcis Musarum expromere fetus
mens animi, tantis fluctuat ipsa malis—
namque mei nuper Lethaeo gurgite fratris
pallidulum manans adluit unda pedem,
Troia Rhoeteo quem subter litore tellus
ereptum nostris obterit ex oculis.
Nunquam ego te primae mihi ademptum in flore iuventae,
nunquam ego te, vita frater amabilior,
aspiciam posthac. at certe semper amabo,
semper maesta tua carmina morte canam,
qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias absumpti fata gemens Ityli —
sed tamen in tantis maeroribus, Hortale, mitto
haec expressa tibi carmina Battiadae,
ne tua dicta vagis nequiquam credita ventis
effluxisse meo forte putes animo,
ut missum sponsi furtivo munere malum
procurrit casto virginis e gremio,
quod miserae oblitae molli sub veste locatum,
dum adventu matris prosilit, excutitur :
atque illud prono praeceps agitur decursu,
huic manat tristi conscius ore rubor.

DE DESIDERIO.

76.

EIUSDEM.

LUGETE, o Veneres Cupidinesque,
et quantumst hominum venustiorum.
passer mortuos est meae puellae,
passer, deliciae meae puellae,
quem plus illa oculis suis amabat.
nam mellitus erat suamque norat
ipsam tam bene quam puella matrem ;
nec sese a gremio illius movebat,
sed circumsiliens modo huc modo illuc
ad solam dominam usque pipilabat :
qui nunc it per iter tenebricosum
illuc, unde negant redire quemquam.
at vobis male sit, malae tenebrae
Orci, quae omnia bella devoratis :
tam bellum mihi passerem abstulistis.
vae factum male ! vae miselle passer !
tua nunc opera meae puellae
flendo turgiduli rubent ocelli.

77.

STATII.

CRIMINE quo merui, iuvenis placidissime divom,
quove errore miser, donis ut solus egerem,
Somne, tuis ? tacet omne pecus volucresque feraeque
et simulant fessos curvata cacumina somnos,
nec trucibus fluviis idem sonus ; occidit horror
aequoris, et terris maria acclinata quiescunt.
septima iam rediens Phoebe mihi respicit aegras
stare genas ; totidem Oetaeae Paphiaeque renident
lampades et totiens nostros Tithonia questus

DE DESIDERIO.

praeterit et gelido spargit miserata flagello.
unde ego sufficiam? non sunt mihi lumina mille,
quae sacer alterna tantum statione tenebat
Argus et haud umquam vigilabat corpore toto.
at nunc heu aliquis longa sub nocte puellae
brachia nexa tenens ultro te, Somne, repellit.
inde veni: nec te totas infundere pennas
luminibus compello meis; hoc turba precetur
laetior: extremo me tange cacumine virgae,
sufficit, aut leviter suspenso poplite transi.

78.

CATULLI.

PAENE insularum, Sirmio, insularumque
ocelle, quascumque in liquentibus stagnis
marique vasto fert uterque Neptunus,
quam te libenter quamque laetus invisio,
vix mi ipse credens Thyniam atque Bithynos
liquisse campos et videre te in tuto.
o, quid solutis est beatius curis,
cum mens onus reponit, ac peregrino
labore fessi venimus larem ad nostrum
desideratoque acquiescimus lecto!
hoc est, quod unumst pro laboribus tantis.
salve, o venusta Sirmio, atque ero gaude:
gaudete vosque, o liquidae lacus undae;
ridete, quidquid est domi cachinnorum

79.

SENECAE.

VERUM est, an timidos fabula decipit,
umbras corporibus vivere conditis:

DE DESIDERIO

cum coniunx oculis inposuit manum
supremusque dies solibus obstitit
et tristis cineres urna coercuit ?
non prodest animam tradere funeri,
sed restat miseris vivere longius ?
an toti morimur nullaque pars manet
nostri, cum profugo spiritus halitu
inmixtus nebulis cessit in aera
et nudum tetigit subdita fax latus ?
post mortem nihil est, ipsaque mors nihil,
velocis spatii meta novissima.
spem ponant avidi, solliciti metum.
quaeris quo iaceas post obitum loco ?
quo non nata iacent. Taenara et aspero
regnum sub domino limen et obsidens
custos non facili Cerberus ostio
rumores vacui verbaque inania
et par sollicito fabula somnio.

80.

CATULLI.

MULTAS per gentes et multa per aequora vectus
advenio has miseris, frater, ad inferias,
ut te postremo donarem munere mortis
et mutam nequiquam adloquerer cinerem,
quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
heu miser indigne frater adempte mihi.
nunc tamen interea haec prisco quae more parentum
tradita sunt tristes munera ad inferias,
accipe fraterno multum manantia fletu,
atque in perpetuum, frater, ave atque vale.

DE ITINERIBUS.

81.

HORATII.

SIC te diva potens Cypri,
 sic fratres Helenae, lucida sidera,
 ventorumque regat pater
 obstrictis aliis praeter Iapyga,
 navis, quae tibi creditum
 debes Vergilium, finibus Atticis
 reddas incolumem precor
 et serves animae dimidium meae.
 illi robur et aes triplex
 circa pectus erat, qui fragilem truci
 commisit pelago ratem
 primus, nec timuit praecipitem Africum
 decertantem Aquilonibus
 nec tristic Hyadas nec rabiem Noti,
 quo non arbiter Hadriae
 maior, tollere seu ponere volt freta.
 quem mortis timuit gradum,
 qui siccis oculis monstra natantia,
 qui vidit mare turbidum et
 infamis scopulos Acroceraunia?
 nequiquam deus abscidit
 prudens Oceano dissociabili
 terras, si tamen impiae
 non tangenda rates transiliunt vada.
 audax omnia perpeti
 gens humana ruit per vetitum nefas:
 audax Iapeti genus
 ignem fraude mala gentibus intulit;
 post ignem aetheria domo
 subductum macies et nova febrium
 terris incubuit cohors

DE ITINERIBUS.

semotique prius tarda necessitas
leti corripuit gradum.
expertus vacuum Daedalus aera
pinnis non homini datis ;
perrupit Acheronta Hercules labor.
nil mortalibus arduist ;
caelum ipsum petimus stultitia neque
per nostrum patimur scelus
iracunda Iovem ponere fulmina.

82.

SENECAE.

AUDAX nimium qui freta primus
rate tam fragili perfida rupit,
terrasque suas post terga videns
animam levibus credidit auris
dubioque secans aequora cursu
potuit tenui fidere ligno.
inter vitae mortisque vias
nimium gracili limite ducto.
candida nostri saecula patres
videre procul fraude remota.
sua quisque piger litora tangens
patrioque senex factus in arvo
parvo dives, nisi quas tulerat
natale solum, non norat opes.
nondum quisquam sidera norat
stellisque quibus pingitur aether
non erat usus, nondum pluvias
Hyadas poterat vitare ratis.
non Oleniae lumina caprae
nec quae sequitur flectitque senex

DE ITINERIBUS.

Attica tardus plaustra Bootes,
nondum Boreas, nondum Zephyrus
nomen habebant.

ausus Tiphys pandere vasto
carbasa ponto legesque novas
scribere ventis.

bene dissaepiti foedera mundi
traxit in unum Thessala pinus
iussitque pati verbera pontum
partemque metus fieri nostri
mare sepositum.

nunc iam cessit pontus et omnes
patitur leges. non Palladia
compacta manu regum referens
inclita remos quaeritur Argo.
quaelibet altum cumba pererrat.
terminus omnis motus et urbes
muros terra posuere nova :
nil qua fuerat sede reliquit
pervius orbis.

Indus gelidum potat Araxen,
Albin Persae Rhenumque bibunt.
venient annis saecula seris
quibus Oceanus vincula rerum
laxet et ingens pateat tellus
Tethysque novos detegat orbes
nec sit terris ultima Thule.

83.

HORATII.

LAUDABUNT alii claram Rhodon aut Mytilenen
aut Ephesum bimarisque Corinthi

DE ITINERIBUS.

moenia vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos
insignis aut Thessala Tempe ;
sunt quibus unum opus est intactae Palladis urbem
carmine perpetuo celebrare et
undique decerptam fronti praeponere olivam ;
plurimus in Iunonis honorem
aptum dicet equis Argos ditisque Mycenae :
me nec tam patiens Lacedaemon
nec tam Larisae percussit campus opimae,
quam domus Albunae resonantis
et praeceptis Anio ac Tiburni lucus et uda
mobilibus pomaria rivis.
albus ut obscuro deterget nubila caelo
saepe Notus neque parturit imbris
perpetuos, sic tu sapiens finire memento
tristitiam vitaeque labores
molli, Plance, mero, seu te fulgentia signis
castra tenent seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
cum fugeret, tamen uda Lyaeo
tempora populea fertur vinxisse corona,
sic tristis affatus amicos :
'quo nos cumque feret melior fortuna parente,
ibimus, o socii comitesque.
nil desperandum Teucro duce et auspice Teucro ;
certus enim promisit Apollo
ambiguam tellure nova Salamina futuram.
o fortes peioraque passi
mecum saepe viri, nunc vino pellite curas :
cras ingens iterabimus aequor.'

DE VITA DIRIGENDA

84.

EIUSDEM.

VIDES ut alta stet nive candidum
Soracte, nec iam sustineant onus
    silvae laborantes geluque
        flumina constiterint acuto?
dissolve frigus ligna super foco
large reponens atque benignius
    deprome quadrimum Sabina,
        o thaliarche, merum diota:
permitte divis cetera, qui simul
stravere ventos aequore fervido
    deproeliantis, nec cupressi
        nec veteres agitantur orni.
quid sit futurum cras, fuge quaerere, et
quem fors dierum cumque dabit, lucro
    appone, nec dulcis amores
        sperne puer neque tu choreas,
donec virenti canities abest
morosa. nunc et campus et areae
    lenesque sub noctem susurri
        composita repetantur hora,
nunc et latentis proditor intimo
gratus puellae risus ab angulo
    pignusque dereptum lacertis
        aut digito male pertinaci.

85.

EIUSDEM.

AELI vetusto nobilis ab Lamo,
(quando et priores hinc Lamias ferunt
    denominatos et nepotum
        per memores genus omne fastos

DE VITA DIRIGENDA

auctore ab illo ducit originem,
qui Formiarum moenia dicitur
    princeps et innantem Maricae
    litoribus tenuisse Lirim
late tyrannus) cras foliis nemus
multis et alga litus inutili
    demissa tempestas ab Euro
    sternet, aquae nisi fallit augur
annosa cornix. dum potes, aridum
compone lignum: cras Genium mero
    curabis et porco bimenstri
    cum famulis operum solutis.

86.

BOETHII.

FELIX qui potuit boni
fontem visere lucidum :
felix qui potuit gravis
terrae solvere vincula.
quondam funera coniugis
vates Threicius gemens,
postquam flebilibus modis
silvas currere, mobiles
amnes stare coegerat,
cum flagrantior intima
fervor pectoris ureret,
nec qui cuncta subegerant,
mulcerent dominum modi,
immites Superos querens,
infernās adiit domos.
illic blanda sonantibus
chordis carmina temperans,

DE VITA DIRIGENDA.

quicquid praecipuis deae
matris fontibus hauserat,
quod luctus dabat impotens,
quod luctum geminans amor,
deflet, Taenara commovens,
et dulci veniam prece
umbrarum dominos rogat.
tandem, 'vincimur,' arbiter
umbrarum miserans ait :
' donemus comitem viro
emptam carmine coniugem ;
sed lex dona coerceat,
ne, dum Tartara liquerit
fas sit lumina flectere.'
quis legem det amantibus ?
major lex amor est sibi.
heu, noctis prope terminos
Orpheus Eurydicen suam
vidit, perdidit, occidit.
vos haec fabula respicit,
quicumque in superum diem
mentem ducere quaeritis.
nam qui Tartareum in specus
victus lumina flexerit,
quicquid praecipuom trahit
perdit, dum videt Inferos.

87.

HORATII.

TU ne quaesieris (scire nefas) quem mihi, quem tibi
finem di dederint, Leuconoe, nec Babylonios
temptaris numeros. ut melius, quicquid erit, pati,

DE VITA DIRIGENDA.

seu plaris hiemes seu tribuit Iuppiter ultimam,
quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum. sapias, vina liques et spatio brevi
spem longam reseces; dum loquimur, fugerit invida
aetas: carpe diem, quam minimum credula postero.

88.

EIUSDEM.

NOLIS longa ferae bella Numantiae,
nec durum Hannibalem nec Siculum mare
Poeno purpureum sanguine mollibus
aptari citharae modis,
nec saevos Lapithas et nimium mero
Hylaeum domitosque Herculea manu
Telluris iuvenes, unde periculum
fulgens contremuit domus
Saturni veteris: tuque pedestribus
dices historiis proelia Caesaris,
Maecenas, melius ductaque per vias
regum colla minacium.
me dulcis dominae Musa Licymniae
cantus, me voluit dicere lucidum
fulgentis oculos et bene mutuis
fidum pectus amoribus,
quam nec ferre pedem dedecuit choris
nec certare ioco nec dare brachia
ludentem nitidis virginibus sacro
Dianae celebris die.
num tu quae tenuit dives Achaemenes
aut pinguis Phrygiae Mygdonias opes
permutare velis crine Licymniae,
plenas aut Arabum domos,

DE VITA DIRIGENDA.

cum flagrantia detorquet ad oscula
cervicem aut facili saevitia negat
quae poscente magis gaudeat eripi,
interdum rapere occupet ?

89.

SENECAE.

REGEM non faciunt opes,
non vestis Tyriae color,
non frontis nota regiae,
non auro nitidae fores :
non quicquid fodit Occidens
aut unda Tagus aurea
claro devehit alveo,
non quicquid Libycis terit
fervens area messibus.
rex est qui posuit metus
et diri mala pectoris,
quem non ambitio inpotens
et numquam stabilis favor
volgi praecipitis movet.
qui tuto positus loco
infra se videt omnia
occurritque suo libens
fato nec queritur mori.
stet quicumque volet potens
aulae culmine lubrico :
me dulcis saturet quies ;
obscuro positus loco
leni perfruar otio ;
nullis nota Quiritibus
aetas per tacitum fluat.

DE MORTALITATE.

sic cum transierint mei
nullo cum strepitu dies,
plebeius moriar senex.
illi mors gravis incubat,
qui notus nimis omnibus,
ignotus moritur sibi.

90.

HORATII.

SEPTIMI, Gadis aditure mecum et
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra et
barbaras Syrtis, ubi Maura semper
aestuat unda :

Tibur Argeo positum colono
sit meae sedes utinam senectae,
sit modus lasso maris et viarum
militiaeque.

unde si Parcae prohibent iniquae,
dulce pellitis ovibus Galaesi
flumen et regnata petam Laconi
rura Phalantho.

ille terrarum mihi praeter omnis
angulus ridet, ubi non Hymetto
mella decedunt viridique certat
baca Venafro,

ver ubi longum tepidasque praebet
Iuppiter brumas et amicus Aulon
fertili Baccho minimum Falernis
invidet uvis.

ille te mecum locus et beatae
postulant arces, ibi tu calentem
debita sparges lacrima favillam
vatis amici.

DE MORTALITATE.

91.

EIUSDEM.

ILLE et nefasto te posuit die,
quicumque primum et sacrilega manu
    produxit, arbos, in nepotum
        perniciem opprobriumque pagi;
illum et parentis crediderim sui
fregisse cervicem et penetralia
    sparsisse nocturno cruore
        hospitis; ille venena Colcha
et quicquid usquam concipitur nefas
tractavit, agro qui statuit meo
    te, triste lignum, te caducum
        in domini caput inmerentis.
quid quisque vitet, numquam homini satis
cautum est in horas. navita Bosporum
    Poenus perhorrescit neque ultra
        caeca timet aliunde fata,
miles sagittas et celerem fugam
Parthi, catenas Parthus et Italum
    robur; sed improvisa leti
        vis rapuit rapietque gentis.
quam pæne furvae regna Proserpinae
et iudicantem vidimus Aeacum
    sedesque discriptas piorum et
        Aeoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus
et te sonantem plenius aureo,
    Alcaeae, plectro dura navis,
        dura fugae mala, dura belli.
utrumque sacro digna silentio
mirantur umbrae dicere; sed magis
    pugnans et exactos tyrannos

DE MORTALITATE.

densum humeris bibit aure volgus.
quid mirum, ubi illis carminibus stupens
demittit atras belua centiceps

auris et intorti capillis

Eumenidum recreantur angues?
quin et Prometheus et Pelopis parens
dulci laborem decipitur sono

nec curat Orion leones

aut timidos agitare lyncas.

92.

EIUSDEM.

RECTIUS vives, Licini, neque altum
semper urgendo neque, dum procellas
cautus horrescis, nimium premendo
litus iniquom.

auream quisquis mediocritatem
diligit, tutus caret obsoleti
sordibus tecti, caret invidenda
sobrius aula.

saepius ventis agitur ingens
pinus et celsae graviore casu
decidunt turres feriuntque summos
fulgura montis.

sperat infestis, metuit secundis
alteram sortem bene praeparatum
pectus. informis hiemes reducit

Iuppiter, idem

summovet. non, si male nunc, et olim
sic erit: quondam cithara tacentem
suscitat musam neque semper arcum
tendit Apollo.

DE MORTALITATE

rebus angustis animosus atque
fortis appare; sapienter idem
contrahes vento nimium secundo
turgida vela.

93.

EIUSDEM.

EHEU, fugaces, Postume, Postume,
labuntur anni, nec pietas moram
    rugis et instanti senectae
    adferet indomitaeque morti;
non, si trecenis, quotquot eunt dies,
amice, places inlacrimabilem
    Plutona tauris, qui ter amplum
    Geryonen Tityonque tristi
compescit unda, scilicet omnibus,
quicumque terrae munere vescimur,
    enaviganda, sive reges
    sive inopes erimus coloni.
frustra cruento Marte carebimus
fractisque rauci fluctibus Hadriae,
    frustra per autumnos nocentem
    corporibus metuemus Austrum.
visendus ater flumine languido
Cocytos errans et Danaï genus
    infame damnatusque longi
    Sisyphus Aeolides laboris.
linquenda tellus et domus et placens
uxor, neque harum, quas colis, arborum
    te praeter invisas cupressos
    ulla brevem dominum sequetur
absumet heres Caecuba dignior

DE MORTALITATE.

servata centum clavibus et mero
tinguet pavementum superbo,
pontificum potiore cenis.

94.

EIUSDEM.

OTIUM divos rogat in patenti
prensus Aegaeo, simul atra nubes
condidit lunam neque certa fulgent
sidera nautis ;
otium bello furiosa Thrace,
otium Medi pharetra decori,
Grosophe, non gemmis neque purpura ve-
nale neque auro.

non enim gazae neque consularis
summovet lictor miseros tumultus
mentis et curas laqueata circum
tectata volantis.

vivitur parvo bene, cui paternum
splendet in mensa tenui salinum,
nec levis somnos timor aut cupido
sordidus aufert.

quid brevi fortes iaculamur aevo
multa? quid terras alio calentis
sole mutamus? patriae quis exul
se quoque fugit?

scandit aeratas vitiosa navis
cura nec turmas equitum relinquit,
ocior cervis et agente nimbos
ocior Euro.

laetus in praesens animus quod ultrast
oderit curare et amara lento

DE SORTE HUMANA.

temperet risu: nihil est ab omni
parte beatum.
abstulit clarum cita mors Achillem,
longa Tithonum minuit senectus,
et mihi fors an tibi quod negarit
porriget hora.
te greges centum Siculaeque circum
mugiunt vaccae, tibi tollit hinnitum
apta quadrigis equa, te bis Afro
murice tinctae
vestiunt lanae: mihi parva rura et
spiritum Graiae tenuem Camenae
Parca non mendax dedit et malignum
spernere volgus.

95.

EIUSDEM.

NE forte credas interitura, quae
longe sonantem natus ad Aufidum
non ante volgatas per artis
verba loquor socianda chordis,
non, si priores Maeonius tenet
sedes Homerus, Pindaricae latent
Caeaeque et Alcaei minaces
Stesichorique graves Camenae;
nec siquid olim lusit Anacreon
delevit aetas; spirat adhuc amor
vivuntque commissi calores
Aeoliae fidibus puellae.
non sola comptos arsit adulteri
crines et aurum vestibus inlitum
mirata regalisque cultus

DE SORTE HUMANA.

et comites Helene Lacaena;
primusve Teucer tela Cydonio
direxit arcu; non semel Ilios
vexata: non pugnavit ingens
Idomeneus Sthenelusve solus
dicenda Musis proelia; non ferox
Hector vel acer Deiphobus gravis
excepit ictus pro pudicis
coniugibus puerisque primus.
vixere fortes ante Agamemnona
multi; sed omnes inlacrimabiles
urgentur ignotique longa
nocte, carent quia vate sacro.
paulum sepultae distat inertiae
celata virtus. non ego te meis
chartis inornatum sileri
totve tuos patiar labores
impune, Lolli, carpere lividas
obliviones: est animus tibi
rerumque prudens et secundis
temporibus dubiisque rectus,
vindex avarae fraudis et abstinens
ducentis ad se cuncta pecuniae,
consulque non unius anni,
sed quotiens bonus atque fidus
iudex honestum praetulit utili,
reiecit alto dona nocentium
vultu, per obstantis catervas
explicuit sua victor arma.
non possidentem multa vocaveris
recte beatum; rectius occupat
nomen beati, qui deorum
muneribus sapienter uti

DE SORTE HUMANA.

duramque callet pauperiem pati
peiusque leto flagitium timet,
non ille pro caris amicis
aut patria timidus perire.

96.

BOETHII.

CUM polo Phoebus roseis quadrigis
lucem spargere coeperit,
pallet albentes hebetata vultus
flammis stella prementibus.
cum nemo flatu Zephyri tepentis
vernus inrubit rosis,
spiret insanum nebulosus Auster,
iam spinis abeat decus.
saepe tranquillo radiat sereno
inmotis mare fluctibus :
saepe ferventes Aquilo procellas
verso concitat aequore.
rara si constat sua forma mundo,
si tantas variat vices,
crede fortunis hominum caducis,
donis crede fugacibus.
constat, aeterna positumque lege est,
ut constet genitum nihil.

97.

HORATII.

ODI profanum vulgus et arceo :
favete linguis ; carmina non prius
audita Musarum sacerdos
virginibus puerisque canto.

DE SORTE HUMANA.

regum timendorum in proprios greges,
reges in ipsos imperium est Iovis,
    clari Giganteo triumpho,
    cuncta supercilio moventis.
est ut viro vir latius ordinet
arbusta sulcis, hic generosior
    descendat in campum petitor,
    moribus hic meliorque fama
contendat, illi turba clientium
sit maior : aequa lege necessitas
    sortitur insignis et imos ;
    omne capax movet urna nomen.
detractus ensis cui super impia
cervice pendet, non Siculae dapes
    dulcem elaborabunt saporem,
    non avium citharaeque cantus
somnum reducent : somnus agrestium
lenis virorum non humilis domos
    fastidit umbrosamque ripam,
    non Zephyris agitata tempe.
desiderantem quod satis est neque
tumultuosum sollicitat mare,
    nec saevos Arcturi cadentis
    impetus aut orientis Haedi,
non verberatae grandine vineae
fundusque mendax, arbore nunc aquas
    culpante, nunc torrentia agros
    sidera, nunc hiemes iniquas.
contracta pisces aequora sentiunt
iactis in altum molibus : huc frequens
    caementa demittit redemptor
    cum famulis dominusque terrae
fastidiosus ; sed timor et minae

DE SORTE HUMANA.

scandunt eodem quo dominus, neque
decedit aerata triremi et
    post equitem sedet atra cura.
quodsi dolentem nec Phrygius lapis
nec purpurarum sidere clarior
    delenit usus nec Falerna
    vitis Achaemeniumque costum,
cur invidendis postibus et novo
sublime ritu moliar atrium ?
    cur valle permutem Sabina
    divitias operosiores ?

98.

EIUSDEM.

TYRRHENA regum progenies, tibi
non ante verso lene merum cado
    cum flore, Maecenas, rosarum et
    pressa tuis balanus capillis
iam dudum apud mest : eripe te morae,
ne semper udum Tibur et Aefulae
    declive contempleris arvom et
    Telegoni iuga parricidae ;
fastidiosam desere copiam et
molem propinquam nubibus arduis ;
    omite mirari beatæ
    fumum et opes strepitumque Romae.
plerumque gratae divitibus vices
mundaeque parvo sub lare pauperum
    cenæ sine aulaeis et ostro
    sollicitam explicuere frontem.
iam clarus occultum Andromedæ pater
ostendit ignem, iam Procyon furit

DE SORTE HUMANA.

et stella vesani Leonis,
sole dies referente siccos ;
iam pastor umbras cum grege languido
rivomque fessus quaerit et horridi
dumeta Silvani, caretque
ripa vagis taciturna ventis.
tu civitatem quis deceat status
curas et urbi sollicitus times
quid Seres et regnata Cyro
Bactra parent Tanaisque discors
prudens futuri temporis exitum
caliginosa nocte premit deus
ridetque, si mortalis ultra
fas trepidat. quod adest memento
componere aequos ; cetera fluminis
ritu feruntur, nunc medio alveo
cum pace delabentis Etruscum
in mare, nunc lapides adesos
stirpisque raptas et pecus et domos
volventis una, non sine montium
clamore vicinaeque silvae,
cum fera diluvies quietos
inritat amnis. ille potens sui
laetusque deget, cui licet in diem
dixisse ‘ vixi : cras vel atra
nube polum pater occupato,
vel sole puro ; non tamen inritum,
quodcumque retrost, efficiet neque
diffinget infectumque reddet
quod fugiens semel hora vexit.’
Fortuna saevo laeta negotio et
ludum insolentem ludere pertinax
transmutat incertos honores,

DE SUMMA RERUM.

nunc mihi, nunc alii benigna.
laudo manentem ; si celeris quatit
pinnas, resigno quae dedit et mea
virtute me involvo probamque
pauperiem sine dote quaero.
non est meum, si mugiat *Africis*
malus procellis, ad miseras preces
decurrere et votis pacisci,
ne *Cypriae Tyriaeque* merces
addant avaro divitias mari :
tunc me biremis praesidio scaphae
tutum per *Aegaeos* tumultus
aura feret geminusque *Pollux*.

99.

BOETHII.

QUOD mundus stabili fide
concordes variat vices ;
quod pugnancia semina
foedus perpetuom tenent ;
quod *Phoebus* roseum diem
curru provehit aureo,
ut quas duxerit *Hesperus*
Phoebe noctibus imperet,
ut fluctus avidum mare
certo fine coerceat,
ne terris liceat vagis
latos tundere terminos ;
hanc rerum seriem ligat,
terras ac pelagus regens,
et caelo imperitans amor.
hic si frena remiserit,

DE SUMMA RERUM.

quicquid nunc amat invicem,
bellum continuo geret ;
et quam nunc socia fide
pulcris motibus incitant,
certent solvere machinam.
hic sancto populos quoque
iunctos foedere continet :
hic et coniugii sacrum
castis nectit amoribus :
hic fidis etiam sua
dictat iura sodalibus.
o felix hominum genus,
si vestros animos amor,
quo caelum regitur, regat !

100.

SENECAE.

OMNIA tempus edax depascitur, omnia carpit,
omnia sede movet, nil sinit esse diu.
flumina deficiunt, profugum mare litora siccant,
subsidunt montes et iuga celsa ruunt.
quid tam parva loquor ? moles pulcerrima caeli
ardebit flammis tota repente suis.
omnia mors poscit. lex est, non poena, perire :
hic aliquo mundus tempore nullus erit.

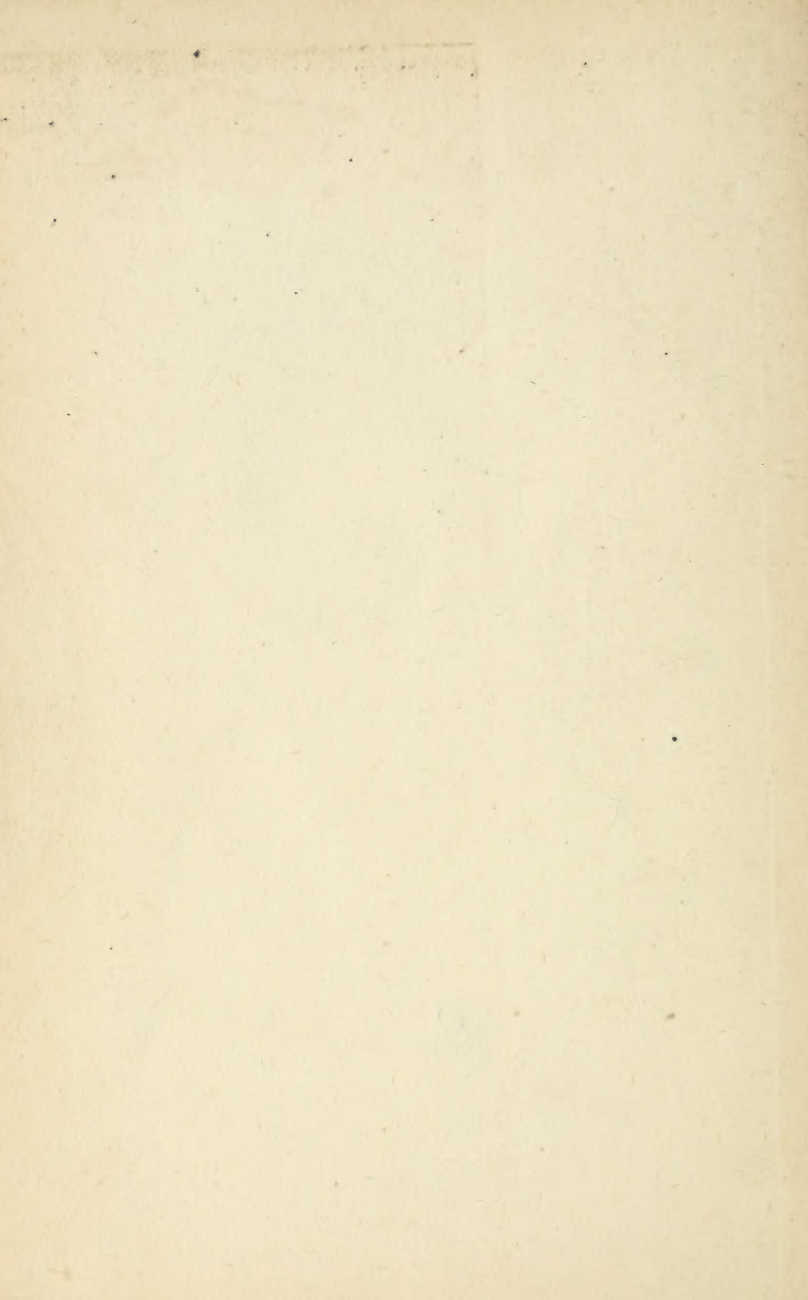
FINIS.

LL.C
M153h

Mackail, John William (comp.)

The hundred best poems (lyrical) in the Latin
language.

83734

**University of Toronto
Library**

**DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET**

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File"
Made by LIBRARY BUREAU

